

VILÁG

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósítások kivül, Hírlője közül minden hirdetményt, egy ötös-szelet sorától három krajczárért pengő pénzben.

Előzetes helyben a szerkesztő-hivatalban [Uri-utca 50. sz. alatt, 1ső emeletben], félre postán 6, különben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kívül csak a bécsi cs. kir. fő - postahivatalnál Bécsben.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának” cím alatt kéretik beküldetni.

A t. cs. közönséget illő tisztelettel értesítjük, hogy szerkesztő hivatalunk, eddigi szállásáról az uri-utczába, 450d. szám alatti Horváth-ház 1ső emeletébe költözött által. A „Világ” szerkesztősége.

Tartalom.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY. A Johannitarend új becsületkezeses. Kinevezés. Képviselői ábránd. — Póvárosi hírek. Vakok pesti intézete pénztárába Septemherben gyűlt adakozások. Egy pesti polgár jótettel. Nyilatkozata Prater Pál országos választmányi tagnak. Tudósítások: Szabolcs és Zala megyék közgyűléséről. — Löseji levél (Eszrevételek a „Világban” közölt Lösej-tiszteletéről tárgyazó cikkről nézve. — Nagykálló levél (Tánczi-igalom jótékony czélra. Komlóssy dalszínész társasága. Hangverseny) Jótétemény és hála. — Orvosi rendőrségről hazánkban. Hírlapi kalászkok.

KÜLFÖLD. Szerbia (A fejedelmválasztási vígjáték.) Spanyolország (Párviadal egy hatóságí főnök 's egy szerkesztő közt. Zivatar. Zurbano Barcelonában. Két egyetem eltörlesztetik. Portugallia (Gyilkolás iránti törvény; a tengerészeti miniszter leköszön). Nagybritannia. (Kalandszerű cikk egy király-negyilkolási összeesküvésről. Smith kapitány és a boerek. A braunschweigi hg elfogatása személytévésztesből. Forrongás új jelei Manchesterben. Ezer-lő-ereji óriási gőzhajó építtetése.) Franciaország (A gyarmatok panaszos felszólításai. Orleansi hg térkép-gyűjteménye. Orleansi hg jótekonysága. Bolívar temetési ceremóniája Caraccasba fognak áthelyeztetni. Bugeand könyve az algéri gyarmatosításról. Uj hódolat Algírban. A capvidéki viszonyokról. Orosz és Lengyelország (Remények a császár városi látogatásáról.) Törökország (Mehemed-Ali ezimzetes nagyvezér.) Brazília (Barbaeczenban a lázadás elfojtatott.)

TÁNCZA. Egy olasz utazó naplójából. (IV. V. VI. level.) — Könyvismertetés (A szolgabírói hivatal' Zsoldos Ignációl). Hivatalos jelentések és magán-hírdetések.

Magyarország és Erdély.

Ö cs. kir. Felsője erdődi Pálffy Alajos gróf cs. kir. kamarás és val. b. t. tanácsosnak, a velencei tartományok kormányzójának, valamint hitvesének a johannita rend becsületkeresztje elfogadását és viselését megkegyelmelesen megengedni méltóztatott.

A nm. magyar kir. udv. Kamara a szigeti sóaknai főpénztári megürrült tisztségre Réta y József ottani provisoratus-hivatali kulcsárt alkalmazá.

† Pest, october 5én 1842.

Képviselői ábránd.

„Minden gép rendes mozgását a működő erők egyensúlya eszközöli, 's ha ezek közül bármelyik tulajdonyomó, a gép mozoghat ugyan még egy ideig, sőt olykor látszólag minden várakozást meghaladó eredménnyel, de a mozgás nem tartós, vagy legalább nem a kitűzött célra vezet. — Tanusítja ezt az anyagi világ, szintgy mint a szellemi. — Ha tehát rendes mozgás kütűzött czélunk: törekvésünket az egyikben úgy mint a másikban, 's mindkettőt magában foglaló státuseletben is oda kell intéznünk, hogy az egyensúlyt fentarthatassuk, vagy hol ez nem létezik, helyre állítsuk. — E szavainkat idézi elő tisztelt barátunk Lónyay Gábor képviselői eszméjének támogatására, a Pesti Hírlap érdemes szerkesztője pedig ezeket következő jegyzetekkel kíséri: „Hisz mind jó ez illy elméleti általánosságban mondva, csak ohajtánók, hogy az elvek a részletes alkalmazáson is — úgy mint a háziadónál láttuk — következetesen keresztülvessenek.”

Az így felhívott alapelv általános, 's véleményünk szerint kétségbe nem vonható igazság lévén; noha eredetileg általunk más következmények bizonyí-

tására vala használva, mégis ha ez bárki által politikai eszméi támogatására használtatik, nincs mit ellene szólnunk, sőt jelen esetben különösen örvendünk is, 's pedig annyival inkább, mert mi is ennek nyomán menendünk a képviselői kezelést tárgyaló értekezésünkben; — reménylven, hogy ezen elv a részletes alkalmazáson is következetesen fog keresztül vitetni, habár előre bizonyosak vagyunk, hogy ennek alkalmazása a fentebbivel hasonló helyeslő jegyzéket maga után nem vonand. —

Nem szólnuk most a szabad kir. városok 's szabad kerületek képviselői rendszeréről, nem a honoráriusok szavazatjogáról; e tárgyak körüli intézkedések külön szempontból bírálandók, mit nemsokára teljesítendünk is; most egyedül szándékunk figyelemmel követni azokat, mik az időszaki sajtó útján a népképviselői kérdésében előadottak.* — Ezt cselekvőleg mindenek előtt szemünkbe tünt azon körülmény, hogy vannak e tárgyban javasolt tervek között olyanok, miket a Pesti Hírlap a jámbor ohajtások sorába helyez, 's mások, mik azoké szerint közel jövővel kecsgethetik még azokat is, kik „kebelderítő optimisticus hittel” nem bírnak.

Örömmel hallgatnánk mi az elsőkrül, hisz jámbor ohajtani gyakran ártatlan multság; — de midőn az előhozott okok nyomadéka éppen ezen ohajtásokra van irányozva, szükségesnek látjuk ezen pium desideriumokat, vagy mint a „Pesti Hírlap” magát kifejezni szereti, reményei „kibleh”jét, 's „hitének főágazatát” taglalni.

Hitének e főágazata, 's így hite szerint a politikai bölcsesség köve ebben rejlik „hogy alkotmányunk áldásai az egész népre, 's pedig minden censualis qualificatio nélkül 's pedig inkább ma, mint holnap, terjesztessenek ki (***) 's ez az mit mifigyelmezőleg jelen körülményeinkre, 's a nép értelmességi fokozatára legszelidebben szólva „képviseleti ábrándnak” nevezünk. — Van ezen kívül a népképviselői körüli hitének még egy ágazata, mit e szavakkal fejez ki: „minden ember, ki egy bizonyos számú adót fizet, egy szavazattal birjon a megyegyűléseken, 's kik kevesbet fizetnek, ugyanannyi adó után, egyegy képviselőt küldjenek magok helyett”, de ez már természetesen nem főágazat, 's ezt csak az europai statusjogiránybul eredő kénytelenségből fogadják el; valóslását pedig nem is igen látszik reményleni, 's ez az, mitől isten öjön bennünket mind örökkön örökké! — Van a hitágazatokban bővelkedő úrnak e tárgyban még egy harmad-rendű politikai hitágazata is, mely abból áll, „hogy a mező-

*) Lásd a Pesti Hírlap 137ik és 170ik számú vezércikkét, — 's ez utolsó számú Függelékét. A.
**) Azaz részt vegyen a törvényhozásban, törvények végrehajtásában 's bíráskodásban. A.

városok, 's kivált szabad községek a vármegyékben aránylag képviseltessenek”, természetesen a nemesség szavazatjogának épségben, tartása mellett, 's ennek kivételét már jelenleg reményli. — Aránylagos képviselőlet? — No itt már szeretnők azon politikai mérnököt látni, ki ezen arányt illy föltét mellett kiszámolhatná? De errül bővebben más alkalommal.

'S ime, uraim, néhány tollvonásban h á r o m nagyszerű népképviselői terv, 's azután mondjátok, hogy mi magyarok nem vagyunk nagy politicusok. — Itt áll előttetek egy politikai „cornucopiae” 's ime választhattok a jó, jobb 's legjobb között. — Mostani értekezésünk az utolsót fogja tárgyalni.

Igaz ugyan, hogy a Pesti Hírlap érdemes szerkesztője a „legjobb” mellett, mit ő hite „kibleh”jének, mi pedig „képviseleti ábránd”nak nevezünk, okokat nem hoz föl, meglehet az elővizsgálat miatt, mely mázsás sulylyal nehezkedik magas gondolatain; 's mi már e tekintetnél, de még más okoknál fogva is errül örömmel hallgatunk, ha, mint már fentebb említők, tisztelt barátunk Lónyay Gábor okainak nyomadékát éppen ez utolsóra nem vala alkalmazó; — melyeket azután a Pesti Hírlap commentálva 's o tekintetben nem ellenezve kétségen kívül magáévá tett.

Rosz néven veszi mindenekelőtt tisztelt barátunk azok gondolkodását, „kik a népképviselői eszme ellen a nép tudatlanságát, 's képessége hiányát hozzák fel, 's kik a vasárnapi tyúkot a földmivelő fazekában nem irigylük ugyan, de — tulbuzgalmas atyáskodásukban — őt a nyilvános élet gondjaival terheli semmikép nem akarják” 's mi ezeknek sorába tartozunk. — 'S hogy is tehetnénk másképp? — Itt áll előttünk egy milliókbul álló néposztály, melynek milliói irni 's olvasni nem tudnak, 's ezekből száz meg száz ezer, kik még a szomszéd szolgabírónak nevét sem tudják, sőt személyét sem ismerik, 's ezek legyenek közvetlen befolyással képviselőik választásába? — ezek jelöljék ki a megyei tisztikart, vagy az „alkotmány összes áldásait” éldelve még utasítások adásában, törvények végrehajtásában 's bíráskodásban is részt vegyenek? — Uram, ha illy komolyan nem szólnátok, azt hinnők, hogy satyrát írtek. „Illy erős kerekéket akartok tenni a hibás, nehezen forgó statusgépbe?” — ujak lesznek, az igaz; — erősek? — meglehet; — 's talán sebesen is fog forogni a statusgép, 's meglehet látszólag minden várakozást meghaladó eredménnyel; de a mozgás tartós nem lesz, 's ha az összes nemzet boldogsága a kütűzött cél: bizonyára nem czélra vezető. — Azt mondja ugyan tisztelt barátunk Lónyay Gábor, hogy a politikai jogok gyakorlata leg-hatalmasb rúgója a népnevelésnek. Azonban ezen soknál kedvezencz theoriát, semmi inkább nem hazudtolja meg, mint éppen honunk. — Lesújtó érzettel olvasók mi a Pesti Hírlap által élethű ecsettel az ütleg-

A VILÁG TÁRCZÁJA.

Egy olasz utazó naplójából. (Folytatás.)

IV.

Pest, september 5kén.

Pesten egész éven át nyílt színház van, hol zene és drama felváltják egymást. Némethonban az a szokás, hogy a vállalkozó sajtát költségén tart annyit dalmokot és színeszt, mennyi elégséges a legteljeszenyebb darabok színrehozására, 's divatban levő dramai költemények előadására: miből következik, hogy a mutatványokban különfeleség uralkodik, 's minden egyhanguság száműzetik. Ezen este a „Büvös vadász” adák, Weber híres zenéjével, mely a német regényes zenészetnek egyik remekműve. A Sinfoniában meglepett engem különös elegye a komoly, szokatlan és siralmasnak. Az első jelenetben egy vadász lép fel, ki legyőzvetvén a társa-lövésben, társaitól kinevetetik, elcsügged 's kétségbeesik; rövid idő mulva ugyan azon módon fognak vinni a vidék legszebb leánya kezéért, azéért, kibe a győzött tárcsalövész halálosan szerelmes: az első kísértvény szerencsétlen kimenetele szerint előre érzi ő a második kudarcot; ő magán marad fájdalomtól elfojtóva, 's a hanga kifejezi szívének kínjait. — Jő más vadász, ki neveti társának zavartságát, 's igér neki büvös golyókat, melyek soha nem tévesztenek czél a tárcsalövésben; 's ráveszi azt, hogy kísérje el őt éj-

félkor azon helyre, hol azokat önteni kell. — 'S im egy iszonyú színhely tűnik fel sziklák és fenýük között: retentő zene hirdeti, hogy itt a gonosz szellem honol, viharos, tomboló, sípogó, néha-néha dühösen sohajgó. mint egy visszaemlékezése a vesztett boldogságnak. kifejezése az örök kínunk. A kísértő elkészíti a varázskört. melyen belül az öntés történéndik: az elesábitott lejö a sziklák közé; az ördögös szertartás kezdődik. A büvészek minden felhívására, minden golyóra, mit önt, az örvénynek egy üvöltözése felel, lidérezek és szörnyek rémes jelenései tűnnek fel. — A hatodik golyó öntésekor, mely a tulajdonképeni bűgölő, a mélyből kikél a sátán, teletől talpig vérszínű köpönybe burkolva: az ő látára a tárcsalövész elájul. Im itt a rettegett próba: a golyó ki van löve, megüti a czélt, de visszapattan 's a kísértőt furja keresztül, ki szidalmak közt leheli ki lelkét, hogy a büvészet titkát felföldöze. Büntársát a törvények halálra kárhoztatják, de egy szent szerzetes, ki elhagyá magát, hogy az eltévedett jó utra térítse, bocsánatot eszközöl ki számára, és megáldja házasságát a szeretett leánynyal.

V.

Septemb. 6kán.

A hajóhid közepére érve, mely a Pest és Buda közti közlekedésre szolgál, megállapodám, azon oldalra lenézve, merre a folyó lesiet: a balpartot Pest palotái 's templomai díszítik; a jobb partra dombok könyökölnek, elborítvák oldalukban egyforma házacskák hosszú soraitól, melyek hódvérmekek látszanak, hol a köznép la-

kik, rétségektől körülszőnyegelve. — középett a csilagvizsgáló tornyosul; e domb sok helyen olly módon van leszelve, mintha földrengés hasította volna végig, 's részein belső nagy sziklatömegek meztlenül mutatkoznak: a szikla alján tágas ut van a folyó mentiben, 's házak állanak, mintha előakarnák idézni uj hasadások veszélyeit. Tekintetem követő a folyó menetét, 's tágas térségeket láttam. 's fővénnyorlatokat, melyeken itt ott vizinövények és füzek zöldelnek. — A hidnak másik korlátfája felé fordultam, honnan a folyó érkező hajjait szemlélhetni, egyfelől az épületek pompás sorozata folytattatik, melyről mondám, hogy a Bécsből érkező olly nyájasan üdvözli; másfelől zavartan 's disztelenül látam csoportulva első Buda házait, mely mögött a domb, vagyis a vár emelkedik, 's középett a királyi palota felséges látványt nyújt: midőn pedig a szem fölebb követi a folyót a távolba, bokrokkal borított szigeteket találkozik, melyek legnagyobbbika a Nádoré, hol pompás kert díszlik.

VI.

Septemb. 7kén.

Streit orvos átvezetett engem a hidon parthoszsant a sziklameredékség aljába. hol ásványos fürdőintézet van, melynek vize a heg belsejéből fakad. Folyosóba lépünk, hol férfiak 's asszonyok egyenesen ülve, a kövezeten gözfellegek közt törülköztek, öltözködtek; innen egy helyre mentem, melyet pokolcsarnoknak neveznek: tágas ke-rek terem, közép ablak által világítva, melynek boltozatát körben ívek 's tömeges oszlopok tartják; középett egy

nek jelentése sze-
affyrilászló
14re tüzetvén ki,
di albitos nemes
ay Agoston tiszti
ó 30. 1842. 2-3
Költ Kisasszony hó
3-3
zékének jelentése
ni serház haszon-
k csöduletére ha-
ki, ideigleni tö-
béli főszolgabíró,
letbeli főügyész
1842. 3-3
Albrecht Sár-
pert határozván,
er 15dik napját
ügyvédet nevezte.
3-3

ében
írott, Benczur
kollezon kapható:
te,

nal:
kötet.
alott.
szorkáoy.
os asszony és

védangyal.
mennasszonya,
bühnödés.

kötet ára 3 p.fr.

részeről.
al foglalkozásait
at minden ágai-
knek, 1842. évi
t egy ideiglenes
az addig fenál-
y az elhatározó,
ugyanazon ha-
gazgatóság sza-

mes igazgatóság
nni, melyekre
yszerű föltétek
l) a leszámító-
ések 's kölcsö-

upán váltófogi
jétől számítva,
és pedig rend-
tt 's intézvény
gy is nem va-
ruságukat már
jezete szerint
oskoltól és kéz-
d ezüst pénzre
z jogosított 's
állóttnak kell

bárkitől is át-
ítvány, és le-
os díj mellett,
's honi ezüst
, úgy status-

a bank arany
bbá honi ter-
nem romlóke-
tnál soha nem

szabva, hogy
szándékának
adni meg, a
at is kaphatni.
es igazga-
3-3

p.pénzb
— 109¹/₁₆
— 100¹/₁₆
— 77 —
— 69⁵/₁₆
— — —
— — —
— — —
— — —

0 fölött.

virtuozokról írt cikket, — 's mi is közlénk néhány vonást azok életéből, kik bizonybizony a politikai jogok gyakorlataival elég busásan éltek, 's élnek maiglan is. 'S nevelé e azokat a politikai jogok gyakorlata? — Nemde inkább naponta látjuk őket súlyedni értelmességben, 's mi még rosszabb, erkölcsiségben? — és ismét látjuk a szomszéd ausztriai tartományok földmivelő lakosait minden politikai jogok gyakorlata nélkül, 's ha párvonalat huzunk, egy szomorító láttér tűnik előttünk fel; 's a mérleg ránk nézve bizony nevelési szempontból véve sem kedvező! — Hogy a nevelés a nagy tömeget is áthassa, bármint mondjak is, elkerülhetlenül szükséges, hogy ez nem mondjuk gazdagsággal, de bizonyos mértékű vagyonszággal bírjon; csak illy helyzetben levők nélkülözhetik munkájuk segédeit, 's küldik 's küldendhetik gyermekeiket iskolákba. Illy állapot előidézésére szükség mindenek előtt a földmivelő néposztályban a munkáság boldogító érzetét ébreszteni; ennek hiánya földmivelő népünknek legnagyobb átká; ez szellemi és anyagi jobblétének főakadálya;*) — 's ha ezen érzelem a lelkipásztorok oktatásai, a földesurak 's megyei tisztviselők serkentő példái által 's a nagy tömegéltérre átmegegyen; — 's ha a terhek nagy része vállalra levételük, 's utak, vasutak és esatornák honunk téreit áthatják; egyszóval: czélirányos nemzetgazdasági intézkedések történnek; — csak akkor lesz a népnevelés biztos alapja letéve; 's azért tartozunk mi azoknak sorába, kik a vasárnapi tyúkot a földmivelő fazekában nemcsak nem irigyeljük, — de ezt, ha lehetséges volna, mindennapivá szivesen teendők mindenestire a fenérintett czélok elérésére hivatalunk 's esekély vagyunk jövedelmeit a lehető legnagyobb adó alá örömmel bocsátjuk. —

Mindezeket nem azért hozók fel, mintha a szellemi haladást háttérbe akarnók nyomni; sok e tekintetben is a tennivaló,**) 's épen azért, mert a táljában igen sok a tenni való, jó volna chimaerákat 's politikai ábrándokat nem hajhászni, mellyek egyrészt a nemességben a többi haladási kérdésre nézve is rossz következtetési ellenhatást eszközölnék; másrészt pedig nem ismét, nem ohajított vágyakat ébresztenek azon néposztálynál, melly gróf Sztáray Albert szavaival élve: „*törvényhozási 's igazgatási képességgel sokáig nem bírand.*“ A.

*) Ha van, ki ezen állításunkon kételkedik, nézze kérjük ugyan egy helységben lakozó tökéletesen egyforma birtokkal ellátott szomszéd, 's szomszédot, és ismét honunk különajku lakosait, 's látni fogja az egyiket, ki munkát és rendet szeret, minők nagy részben németajku lakosaink, kényelmes vagyonszámban élve többnyire írni, és olvasni is tudni; másokat, minők p. o. az oláhok, henyéséjük jutalmát majdnem kolduló szegénységben élvezni; — 's tekintsünk lakházaira, ruházataikra 's a t. — milly végtelen különbség a munkás és nemmunkás között. A.

**) Időről időre közlendjük. A.

Fővárosi hírek.

† Pest, oct. 5. Említettük már egyik számunkban a gyakori esőzést, melly nemcsak Budapestet hanem távolabb vidékeket is kártékonyan látogat; 's ez közelébb mult héten még inkább folytatá záporozó dühösködését, sőt mult hó 29iki délután olly özönben rohant le, hogy méltán felhőszakadásnak mondathaték, 's valóban az 1837ikinél nem sokkal

roppant medencezű bűdös vízzel, melly sűrű gözt lehel, ez olly annyira eltölti a légkört, hogy a napfény itt ben szürkületé halványul; e medenczében a feketés víz felületén fejek mozognak, a füst között itt ott férfi és nőváltak, mellyek, testek buknak fel, kik mezítlenül 's a kőtes világosságtól barnultan nyújtóznak el a meleg kövezen, 's holt tetemek gyanánt hevernek ott; ezen tetek világosabb színei a nedves fővénykő sötét barnasága fölött a gőzfelhőt hasgatják. Elborzadva és sűrű nedveségtől áztatva léptem ki innen. Ezen viz, ugymond az orvos, nagy gyógyerővel bír különféle nyavalyák és sebek orvoslására, benne, magas hőmérsékleténél fogva sok olvasztott vas és só-részecské foglaltatik: itt csak szegények fürödnek. — Beszédközben átmentünk sáros utakon ama hóveremféle házacskák közt; kutyák ugatására az ajtóskába szaladtak az aszszonyok mezíten gyermekekkel karjaikon, rongyos gyerkőczök, öreg nagy fakó szakállakkal. — Talán nem tudja ön, folytatá az orvos, hogy Európának egy országa sem bővelkedik annyi ásványos vizekben, mint hazánk: van nálunk Toeplitz, Bath, Loueche, Bagneres. 's nincs szükségünk az Alpesek, Pirene'ek közé, vagy tengertúlra utazni, 's a természetnek ezen jótéteménye veszendőbe megy, mert nincsenek utak, mellyek e forrásokhoz vezetnének. sem vállalkozók és főképezések, kik azon helyeken az összeszerelő vendégek számára alkalmas lakházakat 's mutató csarnokokat építenének; ez oka, hogy hírek el nem terjedtek, 's tudja isten, mikor fog elterjedni.

tön kevesebb kárt, különösen a hegyek között, hola hirtelen összetolult víz-ár elől menekülni nem tudott munkások közül számosan életüket is veszítették. A gyakori esőzések okozak nagyrésztben, hogy a szüret e környéken már mindenütt megkezdett; okozá egyszersmind azt is, hogy a nagyszerű táborozás, melly a Rákoson csak alig kezdett meg, már tegnap el is oszlott, mert mind a legénység közt annyi elbetegesült, mind pedig lovak eliramodása 's egyéb — különösen a felhőszakadások történt — károk, mellyek legalább is 100,000 frtra rúgnak, czéliszérűnek mutaták a rögtön szétoszlás iránti rendelkezést. — Az iskolaév kezdetével számos ifjuság mutatkozik mindenfelé utcáinkon, de mutatkoznak egyszersmind jelenségei annak is, hogy iskola-nevelési rendszerünk nem bír azon jótékony hatással, mellynek eredménye a szelid magaviselet és szepőlten erkölcsi-ség. Volt alkalmunk megismerkedni hazánk különféle tanulóintézeteivel, 's azoknak különféle életviszonybeli eredményivel; de tapasztalatunk minden részlete meggyőzött 's a körültekintés minden pillanata naponként jobban meggyőz bennünket arról, hogy a mi házi- és iskola-nevelési ügyünknek gyökeres átalakításra van szüksége, mellynek módját kijelelni egyik főbb hivatása volna journalistikánk-nak, 's mi bátrak vagyunk fölhíni azon tárgyavatott egyéneket, kik e tárgyról (leginkább a „Századunkban és Athenaeumban, közelébb p. o. „a paedagogiai (és redaktív) írója) mintegy alkalmilag, egyes cikelyeket közölni szivesek valának, szánják el magokat a közjó tekintetéből arra, hogy iskola-rendszerünk hiányait, nem az oktatás, hanem a nevelés szempontjából, kapcsolatosan fölföldözzék, 's azok javítására nézeteiket közönség elibe terjeszszék. Nagyobb szolgálatot nem tehet hazájának senki, mint ha a serdülő nemzedék erkölcsi romlottságának 's szelidülésének módját kijelelni parkodik. Hasonló feladat volna a házi nevelés iránt teendő országos intézkedések javaslati előterjesztése; mert valljuk meg igazán, a status eddigelé nem vön annyira részt a serdülő gyermekek nevelési ügyében, a mennyire csüggedetlen részvétét egyenesen önnön jóléte, a statusboldogság, igényli, sőt parancsolja. — Ifjuságról levén szó, halás mély köszönetet kell nyilvánítanunk a szenvedő 's bizonyára önvétke nélkül szenvedő azon növendéksereg nevében, kik szemfényűktől fosztva az emberi könyörületesség irtalomkarjára támaszkodnak; köszönetet kell nyilvánítanunk mind azon emberbarátnak, kik számukra nemcsak adakozásaik által egy épület föllállítását lehetségesé tették, különösen pedig Nádor ő főnségének, ki a már egyrésztben föllállított intézeti lakalapkövet tegnapelőtt délutáni 4 óraker ünnepélyes szertartással letenni, 's e kitűnő pártfogása által ikervárosunk lakosait a szegény szerencsétlenek iránti részvétre tovább is buzdítani kegyeskedett. — Milly gyönyörű emlékei az illynemű intézetek az emberi rendeltetésünk célját mindenoldalulag fölfogni tudva és akarva, minélelőbb egy más intézetnek, a nemzetegyetemet illetőleg sokkal fontosabbnak tehetnők le alapkövet, t. i. — egy politechnicumnak! Vagy hisz ott áll a Ludovicea üresen; nem tehetnők ezt politechnicumma? Bocsánat a vakmerő indítványért! Akaratom szentsége mondatá ki velem.

Elbámulván e szavakra előadám az orvosnak Széchenyi jóslatait. Enis hiszem, monda ő, hogy azon világ, melly Europa olly nagy részét földeríti, Magyarhon felett is fényleni fog, — de mennyire vagyunk még hátra! Pest ne vakítsa el önt: ez szíve az országnak: 's ön tudja, hogy a szív még dobog, ha a végtagok megbénultak is vagy holtak. Nem azt akarom én ezzel mondani, hogy a politikai Hippocratesek esudatevősége a legtávolabb vármegyékben is nem fogják az életet feltámaszthatni; de az idő még messze van, 's én nem is fogom azt megélni.

A domb tetejére értünk; a két testvér város lábunk alatt terjed el; a Duna azúr szalagként metszé keresztül a végtelen mezőséget, mellynek közepén a Ludoviceum kertye hasonlított egy oázishoz a pusztában. — Látja ön, — így kezdémét az orvos, — ezen elhagyottságot az ország első városának kapui előtt? Nem úgy tetszik-e önnek, hogy sok év kívántatik ezen pusztaságok termékenyítésére? A magyar telekfeld három negyed részén nyájak legelnek, 's ez erdőség nélkül marad; igaz, gyapjában gazdagok vagyunk, 's azt külföldre küldjük, 's beszédjük árát, mint a szentírás patriárahái; de a gyapjak feldolgozva visszakerülnek hozzánk stájer, cseh és francia földről. azoknak, kik feldolgozák, hiven visszafizesszük pénzüket. Látogassa meg, ha szíve vonza önt, bizonyos tót megéyk gunyhóit: kérdezze az elbútt lényeket, kik ott tartózkodnak; kutassa, mennyi kívántatik, hogy őket emberi méltóságra emeljük, hogy öntudattal bír-

Ismeret dolog, hogy egész világon uralkodik a színpadon kisebb nagyobb önkény. Nálunk is mutatkoznak időnkint illy divatnyavalyák, de nem szeretnők, ha azok labra kapván elhatalmasulni kezdenének. Igen helyesnek találjuk ugyan, ha némely darabokban a dolog lényegét nem épen bensősleg érdeklő párbeszéd meg rövidítettnek, sőt mellékes jelenetek ki is hagyatnk, mert az által talán maga a játék élénksége is növekszik, a közönség pedig mindenestire nyer, ha holmi ürességektől megkíméltetik. De valóságos színpadi, vagy színészi, vagy rendezői önkénynek tartjuk, ha ollyasmi hagyatki ki, mi a dolog értelmét megakasztja, sőt magát a darab szövedékét érthetlenné teszi. October elsején Carl k. a másodsor lépett fel a „Templarius“ban, — jeles játéka és művészi éneke kiemelé ugyan Rebekka szerepének jelentőségét, mellyet nem is ismertünk illy dramai hatásának, míg töle nem láttuk adatni; de ez még sem feledteté el velünk, — hogy a második felvonásban azon jelenet, mellyben Brien harcosul rendeltetik Rebekka ügye ellen, 's elhatározatlik, hogy, ha csak védője nem akad ügyének, a lányak máglyán veszni kell, — egészen kimaradt. Ollyak előtt, kik ezen este először láták e dalművet, az egészen érthetlenné lön. A végjelenetben is kimaradt ugyan valami, de ez nem annyira sértő. Ha a színészek vagy dalmokok illyesmi rövidítések által akarnak időt kímélni, jobb volna rövidebb felvonásokot hagyni. — A színvilágból, magyarban, németben egyiránt, több hasonló tüneményt lehetne elősorolni, 's megróni egészen megfordítva, olly hanyagságot is, melly viszont némely darabok bizonyos feltűnő helyeinek ki nem h a g y á s á b a n mutatkozik, olly helyekében t. i. mellyek női szemérmert 's erkölcsiséget sértenek, de csak a társalgási gyengéd érzetet is bántják. E jegyzés különösen, 's legfőkép illeti a német színpadokat, mellyek ma-holnap valódi erkölestelenség tanodáivá lesznek, mert hisz erkölcs iskolái rég megszűntek lenni. Ezt nagyon kézzel foghatólag tanusítják személyzetük némely tagjainak tettei. Igy p. o. minap a budai színházul négyen szöktek el, közelébb a pestitől ismét. Bizony, bizony, hol így szökdöznek a tagok, ott bármí okbul, de nem jól áll a dolog!

A vakok pesti intézete pénztárába 1842. évi septemherben gyűlt adakozások pengő pénzben. A temesvári nem egyesült óhitű eklezsia egy táncmulatság alkalmával beszédett 50 fr.; néhai pristina püspök és helytartósági tanácsos mlgos Der csik János úr legatuma 50 fr.; tiszt. Nagy György czelegdi plebánus önkéntes adakozásokat gyűjtött 6 fr. 30 kr.; néhai M á d e r K a t a l i n pesti lakosnő legatuma 2 fr. — Az új há z é p i t é s é r e s a b. kir. Körmeöz városa 3 fr.; — ns Zemplény megye a bodrogközi járásban beszédett 40 fr.; — ns Komárom megye 66 fr. 38 kr.; öszvesen 218 fr. 8 kr. — G ö m ö r y Károly m. k. pénztárnok.

Egy pesti polgár jótettei. — A jótévőség gyakorlása, habár esendben történik is, már saját öntudatban fölleli örvendetes jutalmát, mint hogy azon kellemes érzemény, melly a végbe vitt jótett után gerjed, szívünköl soha sem enyészik el. Mind e mellett azonban, kivált jelenkorunkban, nemcsak hasznos, hanem szükséges is, hogy nemesen gon-

janak saját jogaik, saját kötelességeikről; 's azután mondják meg nekem, remélhetjük-e olly közelnek a magyar nép kilencz tizedének polgárisodását? Gróf Széchenyi, a szép művészetek akademiájának alapítója, *) ügyes vésőtollra bízta annak képlegesítését, mikép a polgárisodás szelleme gyönyörű hölyg alakjában inni készíti aranycszejéből a sást, nemzetünk jel-lényét; a sas fog inni a csészéből, de nem olly nagy sietséggel, mikép azt ezen nemes férfiú gondolja: a magasztalt lelkek számára igen sok állatás létezik. Mindazáltal ki a magyar polgárisodás kifejlődésében bizik, épen nem téved.

Könyvismertetés.

A szolgabírói hivatal, írta Zsoldos Ignác, Veszprémvármegye főjegyzője. m. akadémiai rendes tag. Törvénykezési rész: Pápán a reform. főiskola betűvel. 1842. Ara brítelka kötet 2 for. 20 kr. p. p. De a k Ferencznek hazafői 's haradi tisztelettel ajánlva.

A bevezetésben érdekes adatokat olvashatni a szolgabírói hivatal kezdetéről, valamint ugyan e hivatalra vonatkozó néhány törvényeinket is.

Maga a munka négy szakaszból áll; az elsőben a polgári keresetek minden neme, más ikban az urbéri tárgyak, a harmadikban a bűnhesztési tárgyakban el-

*) Szórol szóra így: fondatore dell' accademia delle Belle Arti. A fordító.

dokdó...
zuk, ha...
től fedett...
Azért esa...
polgár...
urnak;...
tulajdon...
ly-kert...
kal méltó...
maradjan...
mivel ő...
gártársai...
legalább...
nem törté...
kor, gerje...
nap első...
ben Reun...
vedelmét...
zeti Conse...
(hol szeg...
kei évek...
tására sze...
sebb költ...
zenét és v...
dezte; kö...
kr.) az er...
váltóban...
a tisztele...
izben szer...
tudakozó...
nak velem...
szerénység...
gedett kiv...
szeretete...
levelekkel...
Az 1838k...
városban...
élete 's esa...
helye hát...
rongás kö...
zó család...
butoraikka...
ket a zsidó...
bokon báto...
költségen...
linkával...
berek közt...
tal a szük...
tal a szom...
csapongás...
kezdve mai...
ból, rész...
ra rendez...
által a pest...
sult olasz...
sephinum...
f. 33. krb...
röl e tudó...
vajha az é...
adomány...
sára más...
hogy rövid...
hasonló ne...
lálhatni. 7-

járás, végre...
adatok terjes...
tal körchéz...

Aligha...
tanulást...
nánk. Több...
áll ezen sor...
bírók ügy...
meghallgat...
megmondolva...
gal ösze ne...
nye — az üg...
nokság — 's...
listica — álta...
akadályoztat...
mellyet véde...
ügyhuzásib...
gyen a perh...
inkább bírák...
életre redelt...
tek ügyvédek...
— de jól kid...
kátor! hamis...
'S így...
fellegével ta...
hatunk meg...
mint inkább...
általi — term

dokodó polgártársink szép tetteiket napfényre hozzuk, habár azok egy ideig a szerénység koszorújától fedetten csak kisebb körök tudomására juthattak. Azért csak röviden fogom itt említeni egy pesti tiszt polgár 's vendéglőnek, Udvardy Konstantin urnak, egy igen czélszerűleg rendezett társalgási kert tulajdonosának (Teréziaváros, rózsautca, a Muszely-kert átellenében) ama jótékony tetteit, melyek sokkal méltóbbak tiszteletre, hogyszem tovább is rejte maradjanak a nyilvános figyelem előtt, annyival inkább, mivel ő már évektől fogva lekötöleze magának polgártársai háliját nemes tettei által, 's még is ezekről, legalább tudomra, nyilvános lapokban soha említés nem történt. — E jámbor férfiú minap, különösen akkor, gerjeszte bennem figyelmet, midőn a folyó hónap első hetében ünnepélyesen megvilágított kertjében Reuniot adott, mellynek a bemeneti díj tisztá-jóvedelmét hangászegyesületünk ('s egykor majd nemzeti Conservatoriumunk) nyilvános énekiskolájának (hol szegény 's csekélyebb vagyonú szülők gyermekei évek óta ingyen taníttatnak) alapítókéje szaporítására szentelni szives volt. A pénztárból csak a kisebb költségek (14. ft. 15. kr. váltó) fizetettek: a zenét 's világosítást a nemes-érelmű vendéglő fedezte; következőleg a bruttó jövedelemből (71. ft. 45. kr.) az említett intézet javára 37. ft. 30. kr. maradt váltóban. — Mivel pedig ez alkalommal értém, hogy a tiszteletre méltó polgár hasonló áldozatokat már több ízben szentelt a közjóra, nem mulasztám el tovább tudakozódni, 's mintegy kényszerítém őt magát azoknak velem közlésére. Sürgető kérésem után, ámbár szerénységének nem minden megtagadása nélkül, engedett kívánságomnak, 's jegyzőkönyvében ember-szeretete 's nagylelkűségének többnyire hiteles tanúlevelekkel igazolt következő szép vonásra találtam. Az 1838-ki vészteljes árvíz első napjaiban a Terézia városban 's különösen Rombach vasfürdőjében is saját élete 's családja veszélyeztetésével (melly utóbbi önlakony hátsúl részének öszvereszkadtak halalos szorongás közt sovárgott a mások mentésével foglalkozó családátya után) egy esőlnakon számos embert butoraikkal együtt mentvén meg a végveszélytől, őket a zsidó régi-temető melletti 's város-erdei dombocon bátorságba helyezé, 's néhány napig saját költségén több százat kenyér, liszt, burgonya, pálinkával 's serrel élelmezett; sőt e segélytelen emberek közt emberszeretettől vezérelt munkássága által a szükséges rend fenntartását is eszközé; mi által a szomszédos épületek károsítása 's más egyéb kikapcsolásának elejét vette. — 1839-ki sept. 8-án kezdve mai napig (tehát 3. év alatt) részint sajátjából, részint a kertjében különösen jótékony czélokra rendezett 11. reunio bemeneti díjának átengedése által a pesti szegények intézete, az árvízben károsított olaszországiak, a bajai létegettek, a pesti Josephinum, 's az említett énekiskola, váltóban 1132. f. 33. krból álló öszveget áldozott. (!) — Részemről e tudósítást azom szives kívánattal zárom be, vajha az ég legbővebb áldásával jutalmazza annyi adomány nyújtóját, 's vezérelje e szép tettek utánzására más pesti polgárok 's vendéglők szívét is, hogy rövid idő múlva örömmük lehessen azok között hasonló nemes érelmű legalább száz Udvardyt számolhatni. γ—μ.

Nyilatkozat. *) Mai napon lett hazaérkeztem a 'Világ' újság f. évi szeptember 17. napjától kelt 75. számában meglepetve olvasám az e czim alatti cikket: „Hivatalos tudósítás a Nemzeti színház igazgatása iránt“ a szerkesztőségnek gyanúsító ezen megjegyzésével: „E hivatalos tudósítás hozzánk, 's mint értesülve vagyunk több szerkesztőséghez is, ma sept. 17-én, 's csak ma küldetett meg; holott ugyan ezen tudósítás a P. Hirlapnak már mult számában olvasható. Mi azt hisszük, hogy országos intézetről szóló országos választmányi hivatalos tudósítás, épen az 'országos' szó magas eszméjénél fogva egyiránt érdeklí a magyar időszaki sajtót, minden szín- vagy szerkesztő valogatás nélkül, 's hogy illy nemű előjogosítások épen az előjogok ellen harcolnak részére legnagyobb elvbeli következetlenség; de a journalistikai méltányosság megsértése nélkül is sem adhatók sem elfogadhatók“ 's miután azon tudósítást mint tollvivője azon országos választmányi ülésnek, folyó hó 16-án Simoncsics János igazgató urnak széjjelküldés végett illy aláírás mellett: „Frater Pál választmányi tollvivő“ küldöttem meg, — feltűnt előttem, hogy ez aláírás nélkül jelent meg, azzal még tágasb tér nyilván a gyanúsításra. Egyetérték a 'Világ' szerkesztőségével, hogy a kérdés, különösen az időszaki sajtót egyformán érdeklí, (sőt, hogy minden tárgy egyformán érdekelje, szívemből kívánom) — mert ennek célja minél több embernek tudomására adni az újabb változást, hogy a kitűzött cél utólerésére minél több alkalmas egyének magokkal 's tehetségeikkel számot vetve, járulhassanak az e részbeni hazafi kötelesség betöltésére; a czélt pedig több hirlapok útján utólrini bizonyosan leginkább lehet, 's azért illy kérdéseknél egy szerkesztőséget a másiktól előjoggal megkülönböztetni akarni, gyengesség lenne tőlem, 's azt megkülönböztetésnek venni a Pesti Hirlap szerkesztőségének is gyengesség nélkül nem is lehetne, — 's így miután azon czikk az országos választmányi határozata folytában a hirlapok útján közhírre tétetni rendeltetett, sajnálnám, hogy ez által különféle politikai színből álló országos választmányunk czimkülönbség nélkül hozván határozatát e megjegyzéssel a végzés felkén túl megkülönböztetésre magyarázások, a nyilvánosságunk tartozom e tárgy fekvését előadni. Folyó hó 14. országos ülésben alapítván a szerkesztő, *) az nap délután egyéb dolgaim is lévén, olly ifjura, ki ezeket leírva, egyszerre széjjel küldhettem volna, nem akadván, este Kossuth

*) A jelen nyilatkozatot édesörömet iktatjuk lapjainkba, egyszersmind itt öszintén valljuk meg, hogy az igen tisztelt orsz. választmányi tollvivőt jegyzőkönyvünkkel legkevésbé sem akarók gyanúsítani, 's szintolly kevésé azáltal, hogy neve a hivatalos tudósítás alul kihagyott, mi kénytelenségéből 's egészen akaratom ellen történt. Mit fentebb idézett jegyzőkönyvünkben mondtunk, t. i. hogy „országos intézetről szóló országos választmányi tudósítás egyiránt érdeklí a magyar időszaki sajtót minden szín- 's szerkesztő valogatás nélkül“ 's at. azt, ugy hisszük, joggal mondhatuk, 's mert mi nem vizsgálhatók a körülményeket, mellyek e hivatalos iratnak más szerkesztőségekhez küldetését nehezíték, vagy gátolák, hanem bíraltuk a factumot, melly szerint e hivatalos tudósítással a Pesti Hirlap a praevenerit játszotta. A szerk.

*) E szerint akár az át írásba, akár a nyomtatásba csuszott szeptember 12. helyett szeptember 14-ét kérem ki igazíttatni. — A beküldő.

Lajos urhoz, kinek szállását egyedül tudván minden szerkesztőségei közt, 's vele régi baráti ismeretségben is lévén, személyesen vittem el, megkérvén egyszersmind annak több példányban leiratására. Ki e részbeni szives készsége ajánlván, a leirt példányokat folyó hó 15. délben küldötte hozzám, én pedig azokat csupán este találtam szállásomon. Sept. 16-án reggel Simoncsics János urhoz küldöttem széjjelküldés végett, mint ki az illető szerkesztőségek szállását gondolatom szerint inkább tudhatta, 's kinek azt a színház szolgálai által eszközöltetni legkönnyebb volt; — a dolog fekvése tehát ebben áll. 'S olly hiba é, miszerint a Világ szerkesztőségének olly kísérő megjegyzéssel kellett észrevételeit közzé bocsájtani? igen feleslegesnek tartom, mert a különbség csak két nap a közhírre tételben, a jelentkezés — 's vállalkozásra nézve pedig a választás hosszú, melly november hó 13. 's 14. napja, 's így, ki magamnak előjogot soha nem követeltem, másnak adni, főképen miután a kérdésnél csak eszköz valék, nem kívántam, 's nem kívánok. En öszintén megvallva, illy terrenumért bármilly színű lap szerkesztője volnék is, nem küzdenék, senkit nem gyanúsíték, mert e küzdésből a vélemények hasznos nyeresége nem kerülhet, a gyanúsításnak pedig következtése nem lehet; sajnálnom, hogy ez időszaki sajtó útján kelle illy kérdésre nem akarna felszólalom, 's az olvasó közönséget ezekkel terhelnem. Költ Csécsén szeptember 24. 1842. Frater Pál országos - választmányi tag.

Szabolesbul. N. Kálló Sept. 20-án. Kis városunk 's környékének lakói, m. hó 29-én kezdet vett, 's ünnepnapok kivételével megszakadás nélkül, három hétig folyvást tartott évnegyedes törvénykezésünk alatt, sok üdves, mulatva segélyt nyújtó, szem 's fül élvezetét eszközölő tényeknek lehetek szemtanúi; 's ha ennyi tápszer nyújtásából, a legfelebb vérű szobahóstitól, fel a légbenjáró 's mindent hők karokkal ölelő könnyelműig — édes énjének kelégitő adatot nem talált, úgy Isten irlalmazzon neki. — A megye tanácskozása alá került számos tárgyakból, lehetlen lévén minden nevezetes pontot kiemelni, csak a figyelmemet leginkább magára vont tárgyakat érintem, a rájok tett üdves határozatokkal együtt; millyenek: a megyében felállítandó magtárak, öszves tüzkarmentesítés intézkedés, fogház új rendszer ügyekben beadott küldöttségi véleményekre keletkezett határozatok, mellyek nehogy kivonata elősorolással, érdemökben legkevesebbet is veszítsenek, szükségesnek látom a küldöttségi egész munkálatokat, az azokra tett megállapodásokkal együtt, eredeti valóságunkban a nagy közönség elé juttatni *), Olvastatván a nm. m. k. H. tanácsnak intézménye, mellyben ő Felsége egyenes parancsából tudtul adja: hogy a vallásbeli áttérés eseteit tárgyzó megyehatározatokat, mint felsőbb rendeletekbe ütközöket, 's érvényteleneket ő Felsége megsemmisíteni méltóztatott, — az e tárgyan fenálló szabályos rendeletek teljesítésére 's a törvényszabta engedelmisségre a megye komolyan intetvén. A megye a vallásos tárgyakban intézkedő 1790. 26-ik törvényczikke rendeletén, mint szilárd alapon építvén határozatát, törvényességéről jelenleg is annyival inkább meggyő-

*) A tárgyak halmozottsága miatt csak legközelebb számunkban adandjuk. Szerk.

járás, végre a negyedikben váltótörvénykezési feladatok terjesztetnek elő. Következik a szolgabírói hivatal köréhez tartozó törvénykezési — 77 — írománypélda. Aligha van egy lap e munkában, mellyen érdekest, tanulságost, 's gyakorlati tapintatot bizonyított nem találnánk. Többek közül kiemelendőknek vélem a 90-ik lapon álló ezen sorokat: különösen arra kell a perbenjáró szolgabírónak ügyelni, hogy se az igazságnak — a felek kellő meghallgatása előtti ítélethezással — nyakát ne szegje, meggondolván, hogy a hanyathomlok rohanás az igazsággal össze nem férhet; se a felek — kivált az alperes kénye — az ügyvédek dologtalansága — a bűni kívánó álnokság — 's a pert mindörökké húznivonni szerető rabulistica — által, ugyan az igazság kellő kiszolgáltatását akadályoztatni ne engedje. — Mert nincs olly igaz ügy, mellyet védtelenül elveszteni ne lehessen; de nincs olly ügyhuzásbűn, hogy a bíró egyszersmind orgazda ne legyen a perhuzás vétkeiben. — Igen is töletek függ ez leginkább bírák, mert törvényenként elég világosak, az örök életre redeltéknek látszó pereket gyorsan végezni; töletek ügyvédek, azokat nem húznivonni, hanem minél előbb — de jól kidolgozva (!) — ítélet alá bocsátni. Rosz prókátor! hamis bíró!! sok miattatok a síró!

'S így, jóllehet ittott autobiographiai tömjén illatfellegével találkozunk, 's noha nem mindenütt barátkozhatunk meg a gondolatok — nem annyira félbeszakadt, mint inkább láncgyűrűik erőtetett szét- 's öszszeszedése általi — természetlen sorának kifejezésével: végre ámbár

a közép e-k hangjelezésében (például: lévén, tevén) részint francia előképet imádó utánzási viszketeget, részint masoreticus kiesinsygekkeli bibelődést látunk (t. i. az olvasók és én); még is csak burorékok ezek, mik a jó tanácsok, szép gondolatok, tiszta zeteket oceánjában elenyésznek. Mind e mellett egyre nem lehet nem figyelmeztetnem szerző urat, munkájában nyilvánított philantrop érzetei által feljogosítva találván magamat helybenhagyását reménylhetni. Ugyanis a 60-ik cikkben előadatván a szoros értelemben bíró ság természetét, 's ügyes jogtani bonczkással fejtegettvén az 1836: XX 's 1840: XI t. cikkek, legnagyobb eszedákozásra ki van felelve a viszelmarasztás (reconventio); noha kérdést nem szenved, hogy ennek is helye van a szóbeli perekben, mert a szóbeli bíráskodás — az 1836: XX szerint — a perlekedők terheltségével egybekötött, 's gyakran a pertárgy értékét felülmuló költségek elhárítása tekintetéből rendeltetett; már pedig ha a viszelmarasztás nem foglaljuk az idézett törvény értelmébe, bizonyos, hogy a költségek nemesek nem háríttatnak el, hanem még szaporodnak is, minden jogalap nélkül. Például A készített B-nél egy harmadik személy számára 20 forint értékű árucikket; A megis kapja a pénzt ama harmadik személytől, de vonakodik B-nek fizetni, mivel ez neki 30 frtnyi kárt okozott. B bevádolja A-t 's ez, mint hogy a pénzt B kifizetésére megkapta, bíróság kényszerítetik B-t rögtön kielégíteni, 's még a perköltségeket

is rögtön kifizetni; B elleni követelése tekintetében pedig külön szóbeli perindításra utasíttatik! — Ime nem halmoztatnak-e szükség nélkül a költségek? nem neveltség-e, hogy A bíróság kényszerítessék fizetni B-nek 's ez ismét annak? nem igazságtalanság-e, hogy a törvény nem szolgáltat ki egyiránt 's egy időben mind A-nak mind B-nek? Nincs-e ez ellenére az idézett törvényczikki rendelkezésnek? — Csak annak lehet itt ellenvetése, ki vagy a többszörös végrehajtási díjak bálványának hódolója, vagy készakarva öszzevissza zavart ügykérdései halogatása által gyáván eviczkelő lelkelével az üdvösség horgonyába kíván kapaszkodni. — Azt rebesgetik ugyan, hogy a szóbeli perek épen olly természetűek, mint a hoszszu-útak, 's következőleg hogy világos adóssági per nem kevertethetvén össze kárpótlással, az indítványozott viszelmarasztásnak sem lehet helye. E desperatus kifogásra azt válaszolom, mit a Relatio excelsae regnicolaris deputationis in re metallo-montanistica regni Hungariae articulo 9. 1827. exmissae című munka 112-ik czikke 2-ik ssában eképváshatni: cum nec contra instituti qualitatem, nec formam actionis, nec contra erroneam aut penitus neglectam legum citationem, nec contra cumulatam actionalia petitio, nec denique contra exmissas quaspiam clausulas, exceptio in libellatorio processu admitti possit, 'sat. honnan világosan láthatni, hogy a szóbeli perek koránsem egytermészetűek a rendes-utakkal.

Zima János.

zódni volt hajlandó, mivel annak megsemmisítését tudtul adó helytartósági rendeletben, az okok mellőztével, egyedül a nemvárt határozatról értesített. — A megye bár törvényben gyökerezett felsőbb rendeletek iránt, mindig hódolatát nyilvánítani ez uttal is kész, de határozatának törvényességéről meggyőződését a megsemmisítést kimondó rendeletnek nem áldozhatván, alázatos felírás által ő Felsőge megkérte határozatát, hogy a nm. H. tanácshoz felterjesztett e kérdés alatti határozatunknak támogató okait, újabb legközelebbi figyelmére méltatni, s fontosságukat elismerve, a megsemmisítést visszavonni, vagy pedig az ezt törvényesen pártoló okokat a megyével közleni méltóztassék. Ugyan csak a nmgu H. tanácsnak intézményeiben, Valkó Jánosnak Nádudvar városában, új gyógyszer-tár felállítására, felsőbb rendeletek ellenére, jóváhagyás nélkül adott engedelmet feljelentő megyei tudósítás folytában megengedve, hogy minden e tárgy iránt előforduló iromány haladék nélkül fölterjesztessék, — a megye Rendei a nm. Helyt. tanácsnak, a gyógyszer-táraknak jó rendben tartására vonatkozó felügyelési jogát midőn egy részről tiszteletben tartják — s ezen felügyelési jog gyakorolhatása tekintetéből, a nádudvari gyógyszer-tár iránti jelentésüket megtették; más részről a helybeli körülmények pontos ismereténél fogva is, a nm. H. tanács által nem korlátozható, s szakadatlanul eddig is több esetben gyakorlott jogukhoz tartozónak ismerik a gyógyszer-tárak felállításának szükségéhez képest, ugyanazoknak felállítására — engedelmet adni; annál fogva megyei jogok fenntartása tekintetéből a királyi Intézmény rendelethez teljesíthető nem lévén, ugyan ez a nmgu H. tanácsnak tudtul adni határozatott. — Varasd megyének levele, mellyben előadja: hogy az európai török birodalomnak, Bulgáriának, Bosznia, és Hercegovina szomszéd tartományokban lakó keresztény rokonokat a legerheses durvaság és zsarnokság alatt nyögni fájdalommal szemlélik, mellynek is megszüntetéseért ő Felsőgehez alázatosan folyamodtak s azt általunk szinte tétetni rokonilag kéri, valamint felterjesztésüknek, a zágrábi könyv-vizsgáló által fel nem vétetését — s ebből keletkezett sérelmeket — a következő országgyűlésen orvosoltatni kéri; — a megkereső nemes megye kívánata mindkét tárgyra nézve teljesíthető határozatott, egyszersmind arról is tudósítván: hogy bár a nemzet közös ügyeiben lelkesedéseket baráti szíves örömmel ismerjük is el, — örömnök azonban sokkal tisztább lenne, ha buzgóságukat s rokon szentvöket, a magyar nemzetiség talpköve, a nemzeti nyelv iránt is tanusítani, s velünk ezental nemzeti nyelvünkön levelezni szíveskednék. — Ns Győr megye hazafi buzgósággal teljes levele, honi nyelvünknek tanodákban általános felvétele tárgyában, általános pártolást nyervén, ő Felsőge alázatos felírásban megkérte határozatott: miszerint legfelsőbb kegyelmes parancs által, már rég diplomáciai méltóságra emelt nemzeti nyelvünknek köz tanításokban általános felvétetését elrendelni méltóztassék. — A kassai jóteknő nőgyelet az utcai koldulástól eltiltott szegények számára alkotott intézetben készült jó s többnemű posztókból mutatványokat küldve — a megyei szolgák ruházataira kivántató posztómenyiséget gyarukból kéri vásároltatni, melly is köz méltánylást nyerve, a számvevőszéknek kiadatott, hogy a szolgák ruházatát jelenleg haszonbéri szerződés mellett kiszolgáltató szabómestert eziránt tudósítsa; jövőre pedig iránta figyelemmel legyen. — Nemes Turólyva közönsége a zágráb-megyei tisztválasztáskor szenvedett sérelmeket tárgyzó, s ő Felsőgehez felterjesztett felírásukat közölve, a tudósító nemes közönség panasza méltó pártolást érdemlő, e tárgyban ő Felsőgehez, a nemzetiség elleni mozgalmak kiemelése mellett felírás tétetni, s erről a tudósító ns közönség értesítetni határozatott; melly alkalommal kérdés tétetvén: hogy a tudósító nemes közönséggel a megye közönsége nevében, vagy pedig elnöki úton kell érintkezésbe jönni? a megye a nemzetet eldaraboló osztályok közötti sánczoknak elenyésztesését, s a nemzetnek egygyeolvadását, legfőbb ohajtásai közé számítván, ez alkalommal elhatározni szükségesnek látta: hogy a régi szokástul elállván, minden, országgyűlési képvisellel felruházott hatóság, tulajdon aláírása alatt fog jöendőbe a levelezés történni. — Sz. kir. Szabadka városa, a kir. városok törvényes elrendelését sürgetve, az országgyűlésen előlegesen előmozdítandót, a megye által is pártoltatni kéri, — az országgyűlési utasítást dolgozó küldöttségnek tárgyalás végett kiadatott,

meghatározatván: hogy ezen küldöttség folyvást munkálkodván, a megye által e végre megállapítandó, s a jelen gyűlések alatt elhatározandó közgyűlésre, munkálkodása teljes folyamáról tégyen jelentést. A rendőri törvények nyomán, a házi pénztárba befolyani kellő bírságok mikinti kezeléséről semmi ellenőrség nem létező, határozatott: A szolgabírák rendőri eljárásokról rendes jegyzőkönyvet, hol minden általuk elített s beszédett bírság feljegyezve található, vezetvén, azt időről időre az első alispánnak, ez által pedig minden eziránti jelentést bejárva, együtt mutassanak be a közgyűlésre. A kisebb, s a helységek előjárósága, s m. bírái által gyakorlani szokott rendőri eljárásokra nézve határozatott: hogy minden bírsági bevételeket, a helység jegyzőkönyveibe beírattván, alkalmilag terjeszszék az illető szbíró elibe; — melly határozat minden szolgabíróknak kiadatni rendeltetett. — A közelebbi rendszerinti közgyűlések f. évi november 28kán fognak kezdődni, folyvást egy hétig tartandók, a törvényszékek Decemb. 5d két hétig — az ezt követő közgyűlések 1843ik évi január 23án; a törvényszékek ugyanazon hó 30kán két hétig. Az országgyűlési tárgyak felvételére 1843ik évi márt. hó 13ik napjára szinte közgyűlés tartása rendeltetvén.

Zalából. Zala Egerszeg september 23. Folyó hónap 19én mint eleve első alispánunk által a Rendek kívánataira ugyan sept. 5én és 17én tartott kisgyűlésünkben kitűzött rendkívüli közgyűlésünk — a megye Rendei közt mlgb. Gerliczy Mihály b. titkos tan. és németújvári gr. Batthyány Károly cs. kamarás urak is megjelenvén, nagyszámú közönség részvéte mellett, 3 nap tartott. Az ülés megnyitván elnökünk azon szavaival: hogy, miután az augustus 5án tartott közgyűlésünkben tett felírásunk után az „Ilir nemzet“ törvénytelen nevezete alatt szövetségelt párt, nemzetünk s alkotmányunk elleni célzattól el nem állván, mozgalmival továbbá is egyenesen a köz állomány felforgatására törekednek, mikre idő közben újabb kétségtelen adatokat nyertünk, mellyeket ezen rendkívüli közgyűlésre kinyemelvén, a RRket tárgyalására szólítja; mindazáltal előszer is Torna megye levele, került szőnyegre hogy az Ilir párt által a magyar nemzet kisebbitésére készített, és el is zenéztetett gúny-dal által ejtett sérelem miatt ő is felírás tét ugyan, de azon gúny-dal misége, s az ezt eljátszó ezeredes neve előtte ismeretlen lévén, ezekről Zala megye őket értesítse. A dal közöltetése megrendeltetett; az ezredes nevével pedig a mult évi katonai tisztí tárban a felhívó megye feltalálhatja. — Olvastatott azután Trenchin megye azon hivatalos közlése, miszerint Deák Ferenczünket tábla bírái sorába ki nevezette, továbbá Beregh megyének hozzánk érkezett felhívó levele, hogy a vegyes házasságokban, s a római egyháztól elszakadást tárgyzó indítványának s ez érdemben tett felírásának posták útján több megyéhez el nem jutása miatti sérelme pártolassék. Zala megye méltányolván az ügyet az országgyűlési utasítást készítő választmányhoz kijelelésül tétette. Következett Veszprém megye levele, mellyben a mezei rendőrségről szóló törvénynek a köznépet oktató könyvecskék példányát közli azon felszólítással: hogy ez már a dunántúli superintendencia által közönséges tanítását végett elfogadva lévén, pártolassék; e végből 300 példánynak a szabott ár lefizetése mellett megrendelése határozatott. Miután még két rendbeli magán érdekü k. királyi parancs olvastatott, s azokról a Rendek intézkedtek, egyik nagytekintetű táblabírák a jelen rendkívüli gyűlés tulajdonképi feladata szerint bemutatván a magyar nemzetet gúnyoló Ilir pártnak czimerül választott csillag-hold jegyet, a külön zászlót, a magyar nemzetet gúnyoló dalát, a vörös sapkát csillag s hold jegyekkel bélyegezve, a nyelv, és literatura czime alatt Prágában és Zágrábban ki nyomott könyveket, egy föld-abrosszal együtt, mellyekkel világra derítte, az Ilir párt célzattal, nyilvánítván, hogy ő ezekben nem a nemzeti horvát nyelv s literatura mivelésére célzó szándékot, hanem egyenesen állományunk, s felséges koronás fejedelmünk királyi széke felforgatására irányított ármányos működést lát; mert az idézett föld-abrossz magyarzó nyelv s litteratura címet viselő könyvekben némelly megmagyarozott laponi szavaik nem az Ilir nyelv tiszteletét s pallérozását foglalják magokban, hanem vallásos — politikai, s statistikai tárgyakat, s mert a földképekben tett rajzolatokat értelmező, Zágrábban nyomtatott könyvből német nyelvre ált tett röpirat által az egész Sláv nemzet az Ilirrel karöltve tartós egységre felhivatik, a meg-

vetett, s gyűlölt idegenek igája lerazására buzdították; ugyan ezen könyvben több megjelölt helyeken nemcsak a szlávok az Ilirrekel s ezeknek a csehekkel is egysége kimondotik, hanem a szláv népek az egyesülésre, az általok ohajtott nagy czélnak kivívására izgattatnak. Sőt magyar honunkhoz törvényesen tartozó Temes, Torontál, Krassó és Bács — nem különben Szerem, Posega, s Verőcze vármegyék, és e megyékbeni népes városok, de még megyéknek is egy része, a muraközi járás nem magyar országhoz, hanem a nagy Ilir birodalomhoz soroltatnak; már pedig ezek, ugymond a szónok, nem a nyelv, nem a litteratura — s nemzeti egyetemes jólét elősegítésére, hanem egyenesen a köz állomány s evvel kötelekben álló királyi szék veszélyeztetésére törekednek, mert a térképben nem csak magyar hazáknak déli, és éjszaki határai hanem számos megyék, és nagy vidékek a marai honról elszakasztva, a földabrosszhoz tartozó nyomtatott könyvben irtak szerint, az Ilir szláv nemzet tulajdonához tartozóknak követeltetnek; előterjeszté továbbá; hogy köz tudomásra az idézett földképen kívül még egy más ilir földabrossz is létezik, de ez csak az ilir párt előkelői kezében, s Zágrábban az Ilir Cassinóban kifüggesztve szemléltethetik, mellyen az Oroszbirodalom az Azovi tenger-mellékkel, a fekete tengerrel, Moldova, Oláhország, Besarabia, Rumilia, Bulgaria, Macedonia, Montenegro, Hercegovina, az Adriai tenger-mellék, Dalmatia szigeteivel, és Triest, Görtz, Istria, Carinthia, Stájer, Horvát és Tóthországok, — az egész vég-helyi örség, honunkból csak „Bánság“ neve alatt Bács, Temes, Torontál és Krassó vármegyék, s Zalamegyékhez tartozó muraközi járásunk, felül pedig Lengyel, Morva és Csehországok, Szileziának egy részével nagyobb betűkkel megneveztetnek, magyar honunk helyzete pedig csufosra — mintha már elkergettünk volna, őrösen áll. — Végre elő adá hogy az általa ezennel maga eredetiségében bemutatott ilir sapkát, földképet, s két könyvet, mellyből a gyűlés színe előtt idézett számos helyek nem a nyelv s literatura szellemi, hanem polgári forradolmi tények magvait rejtik; kíváná tehát a mlgos szónok, hogy megyénk részéről az idézett adatok felküldése mellett felírás történnék, miszerint az Ilirek ármánykodó célzattal ő Felsőge megszüntetni s a vétkeseket törvényes uton megbüntetni méltóztassék. Ezen nemzetiségünket, s köz állományunkat fenyegető ilir fondorkodások miatt több jeles szónokink pártolták a felírás, — ellenben egy másik táblabírák oda nyilatkozott: hogy ő az egész ilir merényeket nem olly veszedelmes tényeknek veszi — hogy azok által a köz állomány s Felsőge fejedelemünk királyi széke veszedelmeztetnék — hanem csak lazasztásnak, s azért ő az ilirek kicsapongásából eredett eddigi tényektől mit sem tartván őket mint lazadókat maga utján kívánja megfoszultatni. Érintetlenül nem hagyhatom, hogy a szónokok után, jelen gyűlésünkön először megjelent egyik pesti egyházi egyén is szót emelt s az előtte szólott érdemes szónokok beszédei eredményét felfogva, hosszas és ékes beszédet mondott. Sajnálva kell e jeles szónokról megemlítenem, hogy a mint ékes beszédét kezdette, s középeig folytatta, a Karok és Rendek örömteljes figyelmét magára vonta. — de beszéde végével felejtve elejét közepét, maga magának három ízben homlokegyenest ellenkezőt mondott — többi közt végtére azt indítványozta: hogy az ilirekre mondott merények s adatok még eddig mind csak alaptalanok, s különben is anonymok lévén ő a felírás a bemutatott lényegtelen adatok felküldésével nem méltányolja. Ez egyházi szónokot egy világi bírák lelkesen megczáfolta; ellenkezőt bizonyító szavai a Rendek érzelmeivel egyezők lévén elfogadtattak, s az említett sapka, könyvek s földkép felküldetése mellett lelkes felírás határozatott, melly főjegyzőnk által jeles tollal fogalmazva, más nap a gyűlésben felolvastatott, s helybenhagyatott. — Több más kebelbeli tárgyak, magánosok érdekét magokban foglalók tárgyalása után f. sept. 5én és 17én tartott kisgyűléseink jegyzőkönyvei a jegyzőhivatal által bemutatván meg hitelesítették. Megemlítenéknél tartom még, miszerint jelen közgyűlésünk első napján első alispánunk indítványozá a Rendeknek, hogy, miután megyénknek első, és második alispánai törvényszékeink alatt, mellyek gyakorlatilag két hétig szoktak tartani, polgári és büntető törvényszékeinknek elnökei volnának, egyéb időkben pedig gyűlési és más hivatalos dolgok tárgyalásával annyira elfoglaltatvák, hogy a csődületi törvényszékeken, mellyeket rendkívüli

időkben is javasolja, a fő hamarság, a törvényeseket elfogadtatott elnöktele alkogyei rabok, nőknek akatetással Fányai József, Keö kútturak tag lett. Örömnögyüleink, szerető kebe. — Jövö polgári s b. hó 28án fo. lemetlen; m. melly a m. azokból a j. nem érhetne s hamar bo.

Iőes

71dik szám. gyazó cikkr. gületlen köz. nem teljesül. szerencsétl. mők: a legs. a fényes na. Mert noha. ismét biztos. illő rend s. állíthatni, h. de ebből a. még is azt. a hitetni akarj. jogtalanságo. említett czik. tással mellő. gazaknak s. ellenmondan. közlőnek az. Andaházy I. merő rágaló. már ez által. úgy mint aká. tásoknál mi. s lehet, s ig. valami felső. tisztelve szer. hogy hatáskö. unk pedig so. hogy maga f. gedne. A k. szerint sürü. gyetlen egy. hiszem nem. legnagyobb. delekhez v. lett vitetett. alkalmával. helyeslést s. egyén elégu. de nem nyer. masint a kö. másutt is en. addig, mig. talokat felül. a közlőnek. lasztottak k. névjegyzéke. gazítására v. lékelem. (F. ter: Daniel. Seide János. Novák Lajo. ty Károly. mind tiszt. a Pénztárnok. Árvagondno. muel — tisz. András. Ra. niel; helyt. Spengel Ar. Vilmos. Ut. lö: Jaczke. egyházi felt. József, Tar.

időkben is szükség tartani, nem elnökölhetnek, javasolja, és kéri a Rendeket, hogy a csődpercek kelendő hamarsággal vezetésére állandó csődületi törvényeséket alakítani méltóztassanak. Indítványa elfogadott, s Koppány Ferencz táblabíránk elnökléte alatt Boros Ferencz áldozó pap s a megyei rabok lelkésze, Orosz Ferencz, és ez az elnököknek akadályoztatásában hasonló elnöki rendeltetéssel Fábian István, Farkas Imre, Baranyai József tábla-, a megkeresendő fő vagyalsz. bíró, Keöczéöl Ferencz aljegyző — és tiszt. esküttarak tagjaivá nevezettek a szokott napi bér mellett. Örömmel mondhatom, hogy valamint többi közgyűléseink, úgy a jelen rendkívüli is, béke és rendszertől kebel minden korteskedés nélkül ment végbe. — Jövő évnegyedes közgyűlésünk november 7én, polgári s büntető törvényeségeink pedig ugyanazon hó 28án fognak kezdődni. Időjárásunk felette kellemetlen; már 3 hét óta minden napunk esővel jár, mely a megért szőlőgerezdeket megrepedezteté, azokból a jó nedv ki foly, az éretlenek pedig meg nem érhetnek; így szüretünk nem igen kedvező lesz s hamar bekövetkezendik.

Lőese, 1842dik évi szeptember 16. E lapok 71dik számában a Lőese városának tisztújítását tárgyzó cikkek közlője, vagy egyik azon néhány elégtelen közöl, kiknek reményök a tisztválasztáskor nem teljesül, vagy pedig azon sajnálkozásra méltó szerencsétlenek osztályához tartozik, kiknek szellemök: a legszentebb dolgokat guny tárgyává tenni s a fényes napot is bemoeskolni s elferdíteni akarni. Mert noha az érintett 60. év lefolyta után legelőször ismét biztos közbenjötté nélkül tartott tisztválasztás illő rend s egyetértésben vitélt véghez, s bizvást állíthatni, hogy e tisztválasztásnál rendesebb, esendesebb s népiesebbet még csak gondolni sem lehet, még is azt a közönség előtt gyanúsíthatni, s vele elhíthatni akarja, mintha isten tudja mi rendelleniségek s jogtalanságok követettek volna el. Nehogy tehát az említett cikkben foglalt gyanúsítások, ha hallgatással mellőztetnének el, az olvasó közönség előtt igazaknak s valóknak látszassanak, azoknak nyilván ellenmondani szoros kötelességemnek tartom, s a közönség azon állítását, mint ha a tanács elnöke t. Andaházy Imre úr a kir. biztos szerepét vitte volna, merő rágalomnak nyilvánítom; mely nyilatkozatomban már ez által is igazoltatik, hogy az elnököknek szintűgy mint akármely más tanácsnoknak mind tisztválasztásoknál mind más alkalommal csak egyes szava van s lehet, s így már in thesi is lehetetlen, hogy az elnök valami felsőbbiséget gyakorolhatott volna. Egyébiránt tisztelve szeretett főbíránk sokkal szerényebb, mintsem hogy hatáskörén túl hagni akarna; belső s külső tanácsunk pedig sokkal nagyobb erkölcsi erővel bír, mint sem hogy maga fölött valami felsőbbiséget gyakoroltatni engedne. A közlő panaszokról is szól, melyek állítása szerint sűrűn emelkednek; de mind ez ideig még egyetlen egy panasz sem jutott köztudomásra, s úgy hiszem nem is jutand, miután az egész tisztújítás a legnagyobb rend s egyetértésben fenálló felsőbb rendeletekhez képest, s azoknak szoros megtartása mellett vitélt véghez, s miután az ezen tiszt-építőszék alkalmával történt választások csaknem általános közhelyeslést s meglegedést nyertek, azon egykét egyen elégtelenséget kivéve, kik hivatalt kerestek, de nem nyerhettek, s kiknek elégtelenségét alkalmasint a közlő panaszok tekinté; de illy panaszok másutt is emelkednek, s emelkedni is fognak, mind addig, míg a hivatalkeresők száma magokat a hivatalok felülhaladandja. — Megrovást érdemel végre a közlőnek azon felületessége is, mely szerint a választottak keresztnevével mit sem gondolván, azoknak névjegyzékét hibásan adá elő; mely hibájának eligazítására városunk új tisztikarának névsorát ide mellékelem. (Főbíró Andaházy Imre ügyvéd. Polgármester: Danielis Ferencz. Tanácsnokok: Fuchs Mihály, Seide János, Kayser Fridrik; egyszersmind kapitány Novák Lajos. Főjegyző: Véber Károly aljegyző: Zoty Károly. Levéltárnok: Rombauer Fridrik egyszersmind tiszt. alügyész. Népszónok: Klingenthal József. Pénztárnok: Koch Dániel. Ellenőr Smetana Ferencz. Árvagondnok: Pater Károly. Főorvos: Genersich Samuel — tiszteletbeli: Paudex Manó. Sebész: Osterlam András. Rajzmester: Mük Fridrik. Erdős: Hahn Dániel; helyettes erdős: Hisnyay László. Számvevő: Spengel András. Gazda s építési felügyelő: Klug Vilmos. Utibiztos: Fischer Matyás; mezei felügyelő: Jaczke János. Kórház-felügyelő: Antal Pál. Szentegyházi felügyelő: Madács András. Irnokok: Hoffman József, Tarcz Márton, Madacs András. Járulnokok:

Mayer Edvard, Koller Vilmos, Schweiger József. — Pénztárnoksegéd: Amptman Kristof.) Nyilatkozatomban azon ohajtással rekesztem, bár mindenütt s mindenkor a tisztválasztások oly lélekisméretesen, oly rendszeren oly díszes egyetértésben s közkívánathoz képest történjenek, mint az folyó évi august. 25kén nálunk történt. Véber Károly s k. sz. kir. Lőese városa főjegyzője.

Nagykálló, sept. 13 1842. Itt az új börtörendszer költségei födezésére kívántató pénzösszeg gyarapítására egy „népbaráti egyesület” ötlete következtében, három tánczvizgalmot tartása javasoltatott, melyben a hölgykoszorútól ajánlandó kézművek sorok utáni kihuzása is a részvevőket bátorítandja, s melyek után bejövendő pénz összege szinte az említett ezétra jutand, az első f. hó 11én N. Kállóban megtartott; a gyülekezet fényes, többnyire előkelő családbeliekből állott, több szomszéd megyebeliek részvételével; a csekély szám talán az I peng. forintnyi nagy bemeneti árak tulajdonítható. — Urak! szent volt a cél, — de ehez is telhetőkép kívánjatok járulást, s a csekélyebb birtokú családok szüléket, s polgárokat ezáltal ne zárjátok ki a köztétőkbe jöhetőstől, annyival inkább, mert így a mulatászközi segélyadástól, sok kevésbbé tehető család elmaradand. A női öltönyök többnyire nehéz atlaez és selemyszövetűek valának, drága ékszerek nem igen mutogattattak. — Férfiaknak esinnal öltözködve, inkább szemlét tartának az előttük gyéren lejtő szépnem fölött, sem hogy általános tánczbai vegyülésséggel, lábba szökeltek volna a rózsapiros arczulatokon magokat felfejtő cseppeket. — Hajdan, mint mondják: nem illy kimért volt a magyar vigalma, — s miért van ez ma közönségesen másképp? a jó ég tudja; a sarjadékok ugyanazon törzsek ivadékaik, kik egy pár tizeddel örökítve hivék atyjaitól rájuk maradt, s tőlük gyakorlott, bármily helyzetbeni felszelen találkozhattak, — s im ma már ez nem így van. De hiszem Szabolcs lelkes fiairól, kik házi körökbeni barátságos nyájas vendégszeretőkül szerte ismeretesek ez áldott kis hazánkban, — kiküszöbölendik nyilvános vigalmaikból is a csak most esirájában mutatkozó fességet, s a nagyobbak előlépve, — előfejtve, adandják a jó példát — fő méltóságban helyeztetésük — 30—50 éven tuli időszakok, semmi kiváltsággal nem bírhatnak a táncz mellőzésére; — hajlott idejű agg férfiakban is lakik fiatal működő lélek, s több hamvában holt 30 évüket felülmulnak minden physical működésben. — S illyeneknek aztán közbe vegyülni disztelen lenne? épen nem, sőt díszes — mert vidor lélek csak ép testben lakhatik; ez által pedig csak illyen tünethetnek fel, mely édes mindnyájunknál kedves sejtítés. — Rajta tehát kedves urambátyáimék! mutassák meg, ha úgy tetszik, mint vidultak hajdanta, s mutassák meg a fiúknak, mint lépjenek tempóra, — meglátogathatja bár ki is aztán az illy tánczvizgalmakat, mert lesz derültés, lesz vidámság minden homlokokon, — a terembe pedig másért, úgy hiszem senki sem lépett. — Gyűlésünk folyamán estvéli időtöltésünket Komlószy dalszínész társasága eszközölte, s bizton mondhatni róluk: első helyen állnak a pestiek után némely jelesb tagok, millenek: Erdélyiné, Szilágyi, Havi, Komlószy Paulina, s Ida; Udvarhelyi, Ujfalusi, Bartók, Baranyi, nőikkel együtt. — Operaelőadások nálunk zongorakísérettel történtek, a társaság karmestere Kujanez N. ur, előjászásával, kinek is szabatos játéka, s azon ügyességét, hogy minden előadott egész operát kóta nélkül játszott, figyelmünket méltán magára voná. Az egész személyzet, mint mondák, 34, de lehetett is, mert a játékokban előfordulni szokott „több katonák, s kíséreték” nem egy taggal személyesítették, mint közönségesen vándor színész-társaságinknál történni szokott, hanem ezen urak mit a játékezedulán ígertek, teljesítették is, miért díszes éri őket, s jó kívánat kíséri minden lépteiket. — Adatott még általok egy nagy hangverseny is, melyben több működvelő részvevése ígertett; mi azonban elmaradt, — csak a társaság tagjaitól, s ez is igen jól sikerült; — nem lehet azonban elhallgatnom E. K. urnak azon igen díszes tettet, miszerint barátinak felkérésére, ugyanezen hangversenyen zongorához ült, s ott egy általa szerzett darabot, — változatot — kóta nélkül játszott el; nem hallottam ugyan a fölkennt zongorakirályt, nem Mosehelest, nem Talberget, de azok után szólva, kik őket hallhatni szerencsések voltak, mondom: hogy illy Liszt királyfiat, mint E. K. ur, csakugyan nem mutat hamar a nemzedék; — ő sápad, ő hevül játszásával, s ha nem látná az ember,

mint játszik, nem tudná nevezni a hangszeret, mely ujai alatt olly hangokat ad, melyen nevezhetetlen érzés futja át egész valónkat, — játszása olly igen sajátos mint eszméi, melyeket darabjaiban kifejté, — szóval ő genialis művész, kit eltesse Isten nemzetünk fényéül. —

Jótétemény s hála. *) Szeretett szülőföldünk Eger, az élv nemtőjétől annyira féltett város, mely a távol mult emlékezetén, vég századain által mostanáig olly gyéren ismert örömet, jövője reményének eddig hába keresett istápot. Nagyméltóságú Pyker János László patriarcha érsek ő excellentiája nagy lelkűségéből jelen napjait azokhoz sorozni indul, melyek a kebel jótét érzetével tágitni viradnak.

Ugyanis ő Nagyméltósága a város díszére javára véghezvitt halhatlan tettei után, legújában a székes egyház közelében fekvő, ez előtt Korona czim alatt vendégfogadóul használt jeles épületét katonai tisztai szállásul Egernek ajándékozta, mi által ezt évenként közel 1500 vint adónak terhétől mentette fel, s még azonfelül az épület időnkinti javítása költségeinek fedezésére 5000 vinkat alapítványozott.

Az emberi szív e közel 20 000 lelket boldogító jótékonyságának ime fényes példáját a legnagyobb hálával tölt kebel valódi érzetével hozzuk a kettős haza, s koronás Fejedelmünk egész birodalma előtt közismeretre. Őszintén valjuk, miként keblünk nemesen büszke a helyzetben illy atyának fiait lehetni, kinek főleg köszönjük azt, mit jobbra forduló jelenünk adott, reménnyel tölt jövőnk adhat, s elfogultan nyílvánítjuk, hogy nagyobb kötelességet nem ismerünk, mint Isten, Haza s Fejedelm után őt jó atyánkat tisztelni, őt mindenünket szeretni, s végre hogy forróbb ohajtásunk nincsen, mint hála nagy lelkű jótétevének általi megismerése, atyáskodó jószívének fiait szeretetünkben való megnyugvása. Az éj tartsa meg életét a nagy férfiak, s adjon minden közönségnek illy atyát költ az 1842dik évi szeptember 14kén tartott közgyűlésben. Eger városa közönsége.

Az orvosi rendőrségről hazánkban.

Naponkint keserű panaszokat hallunk a fölött, hogy hazánkban orvosi rendőrség nincs, és ezen közpanasz szomorú valóságát és következményit naponkint tapasztaljuk is. Nem-orvos hazánkfiak ezek okait orvosi rendünkben keresik; orvosaink hogy nagyobb rendeletek köztudatlanságának, ezeknek az illető hatóságok által nem elég energiával végrehajtásának, a nép engedtelenségének, s országszerte még divatozó előítéleteiben megrögzöttségének tulajdonítják. Csekély véleményem szerint „Ulicus inter murospectatur, et extra”; a miről — élvén a sajtó közhasznú újabb engedvényeivel — kissé bővebben kívánok értekezni.

Köztudomású dolog, hogy honunkban az egészség-ügy a nmu kir. Helytartó tanács által igazgatatik; melynek az 1723ki országgyűlés 101dik és az 1744dik 11ik törvényezikk értelménél fogva, mint minden politikai, s az ország közállapotját tárgyzó dolgoknak, úgy az egészség-ügy kormányozását is átadta; így vezérlé ezen főkörmányhivattal 1738-ban ezt a dögmírigy alatt egy egészségügyi biztosság által, melyhez 1742ben egy orvos is adatott ülnökül, 1776ban ezen egészségügyi biztosság eltörlésével az egészségügyi teljes tanácsban kezdte kormányoztatni; 1785ben, mint minden munkalat ezen kormányzóknél, úgy az egészségügyi ügy is külön osztályra (Departamentum) jutott, és a teljes tanácsbani előadásával egy tanácsnok bizatott meg 1786ban az egészség-ügy fölötti gondoskodásra, s kormányozására országos főorvos (Protomedicus regni) rendeltetik, ki az orvosi tanulmányok s kórházak igazgatásával is fölruházatik, s ki valóságos helytartó tanácsosi czimet s rangot is nyert. —

A nmu kir. Helytartó tanács nagylelkű gondoskodása, fáradhatlan munkássága, s előadó ülnökei atyai közbejárásaik által több, egészségügyi ügyet érdeklő üdvös rendelet hozatott, melyeket ha az illető törvényhatósági tisztviselők s közorvosok közönségesen tudnának, pontosan végrehajtanának, s a nép azoknak, — tétet fejet hajtva engedelmessé nem késnék, ment lenne keblünk a panaszoktól, s orvosi rendőrségünk kifejtene bájos virágát az egészség térmezéjén. De fájdalom! azok a törvényhatóságok levéltáraiban szétszórva lévén, a feledékenység mely tengerbe merültek, s így az illető felek néha legjobb akarat mellett sem ismerhetik pontosan kötelességeiket, mert az őket vezetni kellő felsőbb kegyes rendeleteket nagy ügygyel bajjal kikeresni kinek ideje, kinek alkalmá, kinek bekeztürése nincs. Forog ugyan még némely kezek közt szép emlékezetű Zsoldos János néhai veszprémi főorvosunk „Constitutio Rei Sanitatis” czimű könyve, melyben ennek ügyes kezei által összevgyűjtött helytartó-tanácsbani egészségügyi intézkedések foglaltat-

*) Ezt oklevélül tartozván tekinteni, közöljük betűváltoztatás nélkül.

nak 1818dik évig; de az azóta hozottak más ügyes, és szorgalmas emberbarátért esdeklenek, hogy kibúvva a porlepte irományokkal tölt levéltárak keskeny rejtekiből, — hol közzétételük óta rejtve valának, — közzéjuttassanak, ezáltal jótévi sugárikat az egész hazára egyiránt hintendők; és hír szerint találtak már illy emberbarátot a jársági érdemes főorvosban, ki a Helytartó-tanácsnak 1818 óta hozott egészség-ügyi rendeleteit közzé tenni készül. De mi e részbeni panasznakat illeti, hiszem 's reményem, hogy nem sokára teljesen kielégítve leend a közkívánat, mert jó fejedelmünk kegyessége egy olly országos főorvossal áldá meg e hazát, ki nek, a mint lángelméje, mély itélete, 's széles tudománya elfogult álmétkodást, a mint számtalan évigleni éj 's nappali üdv-árasztó fáradhatlan munkálkodásai általános méltánylást, úgy a szenvedő emberiség, 's orvostársai 's fiait iránt vonzó éber szeretete köz halát nyert a nagy hazában, ki a közzéadásnak, és adott szavának eleget fog tenni, 's véghez vinni, hogy az általa — mint hírlík — kidolgozandó 's jelenkor haladásihoz szabott új orvosi rendszer, 's törvénykönyv a szenvedő emberiség kiszámíthatatlan hasznára, 's az orvosi személyzetnek örömgörgető vizsgálatására nem sokára napvilágra jutand. — 'S akkor ezek szerint szeretném én előadatra halani egyetemünkben az orvosi polititát; azon modorban, mint én hallottam, megvallom nem elég practicai hasznúnak látom az előadást, mert bár milly szépek 's czélszerűek is az ottelőadott rendszabások a közegészség főtartására, 's a hanyatlottak visszaállítására czélzók, de azok inkább úgy vannak előadva, mint hazánkban az egész egészség-ügynek lenni kellene, nem, mint fájdalom! csakugyan van; és ha valamely homi közorvos azok szerint intézné hivatalkodását, 's a fölött kérdésre vonatnék, ringyongy, néha tulajdon kezével irt manuscriptumában, nem tudom mikép fogna elég támiratra találni. —

A nmgú m. kir. Helytartó tanács rendeletei végrehajtását az 1770ben hozott normativum szerint a várnegyék, 's kir. városok magistratusaira bizta, hogy ezek az egészségügyet egy orvos vagy sebész tanácsa hozzájárultával vezéreljék. 's az irományokat neki küldjék föl, ha az ügy fontossága a kése delmet megengedi; vagy cselekedeteiknek okait adják, ha azonnal szükséges volt a dolgokat elintézni. — Ezen normativum szerint a Magyarhonban 's hozzákapcsolt tartományban minden hivatalkodó orvos, sebész, gyógyszeres 's bába a Helytartó-tanácsnak, a megyei tisztikarnak, 's a kir. városok tanácsának mindenkép alá van rendelve. 's azok parancsának — akármikép adatik értésére — hódolni köteles, mert azokat, kik ellenszegülőknek tapasztaltatnak, a helytartótanácsnak 's az említett magistratusoknak kell hivatalos köteleességekre büntetésekkel kényszerítenek. Ezen intézkedések üdvösek ugyan, és czélszerűk, de mi hasznok, midőn nem hajtának végre azon pontosság és szigorral, mikép azt az őket alkotó kormányzók méltósága, 's iránya, az egészségügyi közügy méltán igényelhetné.

A hol járunk 's kelünk hazánkban, kisebb, vagy nagyobb orvosi rendőrség-hiányra akadunk: hosszú lenne elsorolni mind azt, a minyilvánosan orvosok és nemorvosok által a helytartótanácsi egészség-ügybeli büles rendeletek daczára elkövetették; de fölöslegnek látom, mert orvosi rend 's politikai állásunkba kissé mélyebben tekintő olvasónk jól érzi 's ismeri azokat; ha most ezek okait firkészsük, azokat a már eddig fölhozottakon kívül részint a végrehajtásra köteles tisztikarban, magában a közorvosi személyzetben, részint a nép engedetlenségében találjuk. — A nagyobb egészség-ügybeli dolgokat a vármegyéknel választmányok, vagy magok az alispánok, a kisebbeket a szolgabírák, kir. városokban a tanács-gyűlési végzések erejénél fogva intézik el, kik a napról napra jobban halmozott több rendbeli foglalatosságokkal lévén ellepve, a rájuk nézve most — midőn a nemzet már egy évtized óta elég képződő közegészséggel bír — nem olly nagyhasznu orvosok, 's ügyők iránt, mellyel természetesen az egészséggel is egybekapcsolva van, közönyösnek látszanak. —

Más részről magok a közorvosok sem látszanak mentek minden vádtól; de ezek okai nem annyira közorvosinkban, mint a dolgok mostani fekvésében, 's körülményeiben kereshetők; így tudjuk, hogy majd mindnyájan közülök kiterjedtebb privat praxist gyakorolnak, mellyet a gondoskodó családátya el sem hanyagolhat, következőleg a gondos rendőrségi hi-

vatalos eljárásra elég idejenincs; sok az izetlenségek 's kellemetlenségeknek, mellyekkel ez vagy amaz főképp megrögzött visszaélés eltörlesztése egybekötte van, nem barátja és így nem akarva is inkább átnézi a naponkint szeméibe ötlő visszaéléseket, mint sem hogy a legkitalhebb gorombaságoknak, 's közharagnak kitegye magát. Im többi közt egy példa: a fűszerárus-boltok hazánkban a mérgek és nyers gyógyszerre nézve a főorvos fölügyázása alá tartozók, *) a fűszerárusoknak 20 tallér büntetés alatt meg van tiltva a gyógyszerárusok szereit kicsinyben eladni **) de hol van, kérdem — egy fűszerárusbolt, hol e vagy ama közhírű gyógyszeres, lapdacs-, por-, ir az ki kívánó boldognak, vagy boldogtalannak ki ne adatnék? a Helytartótanács ezeket elvéteni és megsemmisíttetni rendeli *); sőt mivel mindenféle a gyógyszerárakon kívül készített gyógyszerek közönségesen minden városban privat személyek által árulatlak, a törvényhatóságoknak meghagyta, hogy kebelbeli főorvosokat, — kiknek gondolatlanságuk által a hozott kegyes kir. intézkedések ellen ezen visszaélések életbe hoztak, — komolyan intsek meg, hogy az 1770iki sept. 17kén költ kegyes normativumhoz alkalmazkodjanak az egészség-ügyben, 's rájuk bizott hivatalok minden részét pontosabban töltsék be *); ha mégis valamelyik főorvosnak hivatalos buzgóságánál fogva az illy többször ismételt rendeletet végrehajtani eszébe jutna, nem kiáltatnék-e a legürelmetlenebb, kegyetlenebb önhaszonvadászó embernek ki? 's nem vonná-e magára a Morisson pillulái, Serviták esőppjei, svédinctura, élet-essentia, 's tudja ég, hány illyféle hathatós szernek tüzzel vassal pártolói olly nagy tömegének engesztelhetlen haragját 's gyűlölségét? — Továbbá közorvosink száma jelenleg sok helyen olly csekély, hogy ha minden magán praxis elhagyásával, 's minden más jövedelmek nélkülözésével csupán kis fizetésökből nem akarnak tengni, hivataluknak lélekisméretesen 's teljesen meg nem felelhetnek. Vegyük csak például Pestmegyének kecskeméti járását; ez, terjedelmét 's népesedését tekintve nagyobb, mint némelly Szász, Mecklenburg, az Anhalti, Schwarzburgi, Hohenzollern, Lippe, Reusz, Valdeek és Lichtenstein német hercezségek, hol a számtalan fizetéses közorvoson kívül még ittott egészségügyi tanácsnokok is vannak; itt az egészségügyi rendőrségre — a főorvos más járásban lakván — egyetlen egy sebész ügyel, egyetlenegy sebész mondom, ki a járás napkeleti szélén lakik, ki kivált sáros utban járása másik szélére másfél nap alatt alig jut el, 's ki mind a mellett kiterjedt privat praxist gyakorol. Az itt létező egészségügyi rendőrség bővebb leírását ez alkalommal nem adom, annyit mégis megjegyezni el nem mulaszthatok, hogy én néhány hétigleni ott-tartózkodtam alatt nem a legkedvezőbb fogalmakat nyertem fölöle. — Ezeken kívül hány kevésbé könnyen elhárítható akadályra bukik még most az elhanyagolt egészségügyi rendőrségnek visszállítása törekedésében az orvos, ha minden gyengesség, ügyetlenség 's tudatlanságtól, 's más egyéb illyestől, — mik mint örökös sajátságai emberi nemünknek, némelly orvosra is elég bőven ragadtak, — tiszta legyen is.

Hazánk több helyein a buta 's tudatlan pórnép makacsul ragaszkodván előítéletes, és babonás szokásaihoz, megromlott egészsége helyreállítása végett inkább folyamodik szintolly babonás, 's így az emberiségnek igen veszélyes kuruzslóhoz, mintsem tanult orvoshoz, és az egészségügyi ügynek minden rendszabását, mihelyt kedvelt szokásával és megrögzött előítéleteivel meg nem egyeznek, a legátalkodottabb 's vakmerőbb ellenszegüléssel játsza ki; ezekről, ha nem lennének olly közönségesek, olly mindennapiak, hazánkról szóló könyvekben az egész nemzet rovására olly igen kimerítettek, azért kétségbe alig vonhatók, körülményesebben írni méltónak találnám. Mennyit tehetne ezen egyházi, és világi státusnak olly hatalmas előítéletek, és babonák gyökerestől kiirtására a lelkész, de mit várhatunk az oláh, orosz, és ilir papoktól, a melly népeknél divatoznak azok per eminentiam, midőn tudjuk, hogy nagy száma ezen papoknak épen olly babonás, mint népe.

De mind ezek mellett elcsüggednünk egészen nem lehet, hajlók tehát Horácznak azon mondatára „Desine mollium tandem quaerelaram“; mert táplálhatja kebleinket azon édes remény, hogy a józan

*) Normativum 1770diki 27. nov. és 1807. apr. 7ékről.
**) 1775ki nov. 25.
*) 1770iki sept. 17. 1808iki nov. 22. 1787iki jan. 18.
*) 1808iki nov. 22.

haladás jótékony szelleme az egészségügyi rendőrségre is gondoskodólag fog tekinteni, és dícséretes sikerrel koronázni azon kecsgetető kinézéseket, mellyekkel az minden részről körül van véve; ugyan is a számmal szaporodott szolgabírák eloszthatván közöttök a vállalkat olly annyira terhelő munkálatok tömegét, az egészségügyi rendőrségre is gondosabb őrsemet fordíthatnak; honunk legnemesb földadata a tervezett népnevelés le fogja győzhetni az előítéletek és babonák borzasztó rémeit, és czélszerűleg fölvilágosítani a káros homályban lézengő elméket, talán megérik azon méltányos kívánatnak, hogy a közadó terhében a nemesség is részesüljön, áldást árasztó gyümölese, akkor az illyképp megerősült házipénztár eszközölhetni fogja a köz orvosok szaporodását, kik a rendbeszedett, közzétett, 's a kor haladásihoz szabott egészség-ügyi felsőbb rendeletek 's intézkedéseket pontosabban 's szigorubban fogják végrehajtani; 's így megtörténendik, hogy egy jól rendezett, 's pontosan véghezvitt egészségügyi rendőrség jótéteményeit nem sokára élvezhetjük. Dr. Grünvald Pál.

Hírlaplí kalászkok.

Pesti Hírlap (183 sz.) Vezércikke „Bánat és gondoskodás“ cím alatt visszapiantást foglal magában különösen az 1791iki időszakra, midőn nemzeti nyelvünk ujra éledett 's midőn tulajdonkép ideje lett volna azt halogatás nélkül jogaiba iktatni, mit azonban az országgyűlés tenni elmulasztott, 's mi miatt most a maradéknak bánkódni elég oka; de e bänkódásnak indítóokul kell szolgálni, hogy mit akkor őseink elmulasztottak, 's mit még a legújabb országgyűlések sem pótolnak ki egészen, a közelebbi összehívandó hon-atyák mindenoldalulag teljesítsék, t. i. nyelvünknek közigazgatásivá 's tanodáivá tételét minden hivatal-ágokban 's arnyéklatokban, de kiható kényszerítés nélkül a családéletre. Ezek teszik mintegy vejejét a vezércikknek, 's ugyanezeket részletesebben kifejtve mondtuk mi is e lapok 49—52, 66, 68, 69 számaiban. Miután tehát világos, hogy e pontban minden politikai vélemény testvéreileg összeolvad, jogosítva érezzük magunkat azon remény kifejezésére, miszerint őszhangzó szavunk a közelebbi országgyűlés testületében nemcsak gyökeres intézkedési szellemet, akaratot 's készséget ébresztend, hanem gyüponosított verőfény gyanant erővel bírand leolvasztani a jéghártyát azoknak szívéről is, kik akár világpolgársági önállatásban sanylódve, akár nemzetgyűlölségi fagyban dermedezve, a nemzet-igények iránt polgárilag érezni 's cselekedni nem tudtak! — Az „Értekezé“ben Pulszky Ferencz „A szlávok literaturai viszonyosságáról“ irt csipősdet cikkében majd nem ugyanazon adatokkal ismerteti meg az olvasó közönséget, mellyek tisztelt zala-megyei levelezőnk jelen számu közlésében foglaltatnak, 's bizonyossággal szolgálnak azon általunk rég kimondott ténynek, hogy az ilir-és szláv-mozgalmas körökben a literaturá nevezet és literaturai működés csak ürügy, melly alatt politicai armány-szövedék lappang.

Jelenkor (79.) „Budapesti [napló]-jában „nemzetiszilárdítási elvek“ fölírattal a népesítés eszméje mint a nemzeti lét biztosításának eszköze fogatván föl, ennek mimódon eszközlése iránt bizonyos elvek kimondása ígértetik, mellyekre nézve tehát főtartjuk véleménynyilatkozatunkat. — A „Társalkodó“-ban. „Az iparműkiallítási műbírálat eredményei“ közöltetnek, 's bevégeztek az általunk méltánylott „vidéki szemle“.

Nemzeti Ujság (79.) Folytattatik a tárgyavattottságot 's élettapasztalati combinatiót tanusító czik az „űsiség“ről. Nem hallgathatjuk el sajnálkozásunkat a fölött, hogy illy nyomos értekezések, kétségkívül egyéb közlendőknek sürgetősége miatt is, olly eldarabolt adatnak, mint a kérdésben forgó. Igen üdvös dolog lenne kétségkívül minden tekintetben, ha a „Hasznos Mulatságok“ egészen összeolvasztatnának a fölállap, ollyképen mint az Erdélyi Híradóval történt. A szerkesztőnek több gondot adna ugyan, de ha ő most egy maga (?) meg tud felelni hivatalának, megfelelőndne egy jó segéd hozzájárultával akkor is; az intézet, vagyinkább a lap-tulajdonosné pedig csak nyerni fogna az átalakítással, valamint nyerne olvasó közönsége.

Hírnök (77.) Melleklapjában ifju lélek lánghevével de egyszersmind tapasztalati számtalan adatok által megszürt szilárd gondolkozással szólal meg egy tisztelt veterán, K o l o s v á r i Miklós, a megyei tisztek választásáról, 's honszeretetének sugalma által őszönőztetve javasolja, hogy ha „polgári alkotmányun-

kat biztosít
társainkat
magunk el
gerelni, m
nyítani, a v
követek
lasztás ren
zölni igyek

Athe
sággal írott
német mon
„A kakas

Regé
vellát közö
alatt, mell
kétségtele
beszélye
nem tartjuk
világosan
hogy — ir

Szer

médiának n
Vucsics és
nálva, mib
szerint, mi
zett nép fe
vényei. Föl
lekezetet, k
ű gyöngéne
latteljes tisz
figyelmet, k
sát, 's Pet
ki is azonn
mé választ
volt választ
Petronievics
nak, vagy i
akarátját ez
trovics Sám
ki Szerbia s
ressé lett, k
nyugdíjjal C
juliusban ha
teendő Sem
lefejezetett.
kelvencz ter
elvezetését a
maga is sziv
lem helyét;
hogy ez elle
masságok k
jesen ki fog
delmi méltó
igen könnyen
gyűléstől, n
ő zászlója a
tot képvisel.
az új kormá
re nézve uta
delmet gánc
tal trónját k
sulok ótalma
Am ő nem
vozását meg
nek volt szer

Span

Cadizban sep
Jose Maria
derato szelle
kezelt, melly
rentée lévén
segéjével eg
illant. Cadiz
olly nagy lő
órákor jónak
Ezenközben
nyomató in
nyira, hogy
Riesch ur na
köz. Baráta
tartományban
pusztitást vi
realra téteik
hírek érkez
a szerencsét
Zurbano táb
termett. A C
latása után

kat biztosító nemzeti jogunkat kockáztatni, nemes társainkat erkölcsi kivétel nélkül, ellenük 's így magunk ellen is jó és kegyelmes fejedelmünket felingerelni, minmagunkat az egész világ előtt lealacsonyítani, a visszaéléseket nevelni szándékunkban nincs: követeink által a következő országgyűlésen a tisztválasztás rendezése iránt törvényes szabályozást eszközölni igyekezzünk.

Athenaeum (10.) Folytatja a szemléleti önállósággal írott „napló-töredékek”-et. — Tárcaja egy német mondát közöl Károly Sámuelről ez cím alatt „A kakas sánca.”

Regelő (79.) Egy francia modorú eredeti novellát közöl Kúthy Lajostól „A tör és feszület” cím alatt, mellyen a dolgozói szellemteremtésnek oly kétségtelen jelei vannak, hogy mi, ezt, Kúthy beszállítja a művészetébe egyáltalán beillőnek nem tartjuk már csak azért is, mert e novellájának világosan kitűzött iránya nincs, hanem iratott, — hogy — írva legyen.

KÜLFÖLD.

Szerbia. Egy belgrádi levelező undorító komédiának nevezi a történet választási jelenetét, melly Vucics és Petronievics által előre ki volt így csinálva, miből leginkább kiviláglik az ő véleménye szerint, milly jelentőséggel bírnak az összegyűlekezett nép felsőségi végrehajtásának nagy cselekvényei. Föllép a nagy Vucics-Peresics, 's kéri a gyűlekezetet, hogy valamiképp ne válaszzák ám őt, mert ő gyöngének érzi magát a magas hivatalra 's hódolatjel tisztelettel Petronievics barátjára fordítja a figyelmet, de ez is szerényen ellenzi megválasztását, 's Petrovics Sándort ajánlja a választóknak, ki is azonnal felkiáltás által egyhangulag fejdelemé választatik. De Petrovics Sándor már 9én meg volt választva, 's a valóságos választók Vucics, Petronievics, Simics, Kiamil és Sekib ellendiké válnak, vagy is inkább magasabb körökben élők, kiknek akarata ezen öt ember szolgálatát teljesíti. — Petrovics Sándor 18 éves onokája Czerny Györgynek, ki Szerbia szabadsági harcaiban a törökök ellen híressé lett, több mint orosz tábornok, orosz nyugdíjjal Oroszországban élt, míg végre 1817ki júliusban hazájának megszabadítására új kísérletet teendő Semendriába jött, a törököktől elfogatott és lefejeztetett. — Vucics tehát ez által létesíté régi kedvencz tervének egyik részét, t. i. Obrenovics család elűzését a szerb trónról. Kétségtelen, hogy Vucics maga is szívesen foglalta volna el az elűzött fejdelem helyét; de megfontolván a dolgot át kelle látnia, hogy ez ellen a Szerbia állapotjában érdekelt hatalmasságok, jelesen az orosz védhatalmasság, erőteljesen ki fogának kelni. Azért eleve óvást tőn a fejedelmi méltóság elvállalása ellen, mellyet egyébiránt igen könnyen kinyerhetett volna az ügy nevezett népgyűléstől, melly nagyobb részt azokból áll, kik az ő zászlója alá tódultak, következőleg csak egy pártot képvisel. — A consulok legtöbbjei vonakodnak az új kormányval közlekedni, míg udvaraiktól erre nézve utasításokat nem veendnek. — Mihály fejdelemet gáncsolák, hogy Szerbiát oda hagyta 's ez által trónját kockára tévé, holott Belgrádban a consulok ótalma alatt teljes biztosságban maradhatott. Am ő nem sok jót várhatott Belgrádban, miután a távozását megelőzőt napokban annyiféle hivateltenségnek volt szemtanúja.

Spanyolország. Párisi tudósítások szerint Cadizban sept. 10dikén nagy volt a forrongás. Don Jose Maria Riesch politikai főnök, 's Llorente a moderato szellemű Globe szerkesztője közt vita keletkezett, melly pisztoly-párbajt vont maga után; Llorente lévén az első lövés, ő ellenét agyonlövő, de segédjével együtt francia hajón azonnal Gibraltarba illant. Cadizban ez esemény köztudomásra jöven, oly nagy lön az ingerültség, hogy a hatóság éji 10 órakor jónak találta a nemzeti őrséget egybehívatni. Ezenközben a zavargók egy nagy csapatja a Globe nyomtató intézetébe tódulván, ott mindent feldúlt annyira, hogy a lap több napig meg nem jelenhetett. Riesch ur nagy népszerűséggel bírt a cadizi lakosság közt. Barátai fényesen temették el őt. — Valencia tartományban az iszonyú jég-és szélzivatár oly nagy pusztítást vitt véghez, hogy a kár 12—14 millió realra tétetik. A baleari szigetekről hasonló szomorító hírek érkeznek. A kormányzó segélygyűjtést rendelt a szerencsétlenültek részére. — Sept. 15ken reggel Zurbano tábornok egészen véletlenül Barcelonában termett. A Constitucional szerint néhány napi ott mulatása után a tartományba vala visszamenendő, hol

olly gyorsan állítá helyre a közönséget és békeséget. De Barcelonában azon hír keringett, hogy a kormány elmozdítá őt hivatalától a sajtó erőteljes felszólalásai következtében. Beszélük, hogy a francia földön tartózkodó spanyol szökevények új összeküvéseket koholnak. — A 15kei Gacetéban rendelkezény foglaltatik, melly szerint Oñate és Vitoria egyetemei megszüntetvén a valladolival összeforrasztatnak. A kincstár számára beszerzendő 120 millió real kivetésénél Madrid tartományra 15 millió rovatott. Az ebéli részvételre szólító felhívás Madridban környékeltetvén a valladolival összeforrasztatnak. A kincstár számára beszerzendő 120 millió real kivetésénél Madrid tartományra 15 millió rovatott. Az ebéli részvételre szólító felhívás Madridban környékeltetvén a valladolival összeforrasztatnak.

Portugallia. Lissabon, sept. 12. A felső kamra elfogadta az ez évi költségjegyzéket. A követkamrában törvényjavaslat tárgyalatik, melly szerint szolgálatban tisztviselőnek gyilkosít ezentúl hadi törvényszék ítélje el. E rendszabályra alkalmat nyújtott egy bírónak Medoesban minap történt meggyilkolása, melly nagy figyelmet gerjesztett. Campilo tengerészügyi miniszter végkép leköszönt; tárcaját ideiglen a finanszminiszter Tojal báró viseli.

Nagybritannia. London, sept. 19. Több londoni lap a Hants Advertiser nyomán kalandszerű cikket közöl, melly szerint a southamptoni hatóság előtt titkos vizsgálat volna folyamatban egy felföldözött, 's a királyné meggyilkolását célzó chartistaösszeesküvés iránt. Pierce, egy ottani fűszerárús, ki azelőtt maga is chartista volt, jelentést tőn a kormányval, hogy három ismeretlen fizkő jött légyen hozzá, őt e tervbeni részvételre szólítva. Akkor épen Francis ügye volt vizsgálat alatt, 's Pierce Newgateben, hová őt Graham szembesítés végett hozatá, Francisot a három suhanec egyikének ismeré. Pierce állítja, hogy ezóta már két ízben támadá meg őt egy ember, ki élete után törekedett. A kormány, t. i. ime vidéki lap szerint, 100 ft sterlinget tett jutalmul ezen orgyilkos elfogatására.

A Standard hivatalos tudósítások közül Port Natalból, jul. 3áról, mellyek szerint Smith kapitány kis seregével a Capvárosból küldött segédsapatok szerencsésen egyesültek. Smith legénysége már tovább 14 napnál csupa lóhusból élt, 's noha 26 sebesült vala között, az ellenség pedig merész és szemes, helyzetében mégis vitézül viselte magát. A segédsereg Cloete ezredes vezérlete alatt megérkezvén, azonnal Kongella felé nyomult, mire a boerek sietve megfutamodtak. Táborukban többnemű készlet, 's golyóöntőműhely is találtatott. A boerek távolabb ismét táborot ütöttek. De e közben az átalok olly kegyetlenül elnyűzött kafferok is megtámadák 's megölék némely csapatjaikat, 's a Kongella körében lakók egy része önkint ajánkozott meghódulásra. A boerek Cloete ezredest alkudozásra hitták meg Kongella és táboruk közt, de az ezredes mítmén akart alkudozásról hallani, hanem egyenesen föltétlen hódolását kívánta. Pretorius, a boerek vezére, tudára adá, hogy ők e darab földet a belga király ótalma alá ajánlák, kitől segélyt és ügyök védelmét reménylik. Panda érkezének hírére a boerek Möricevárosba vonultak, 's így két tűz közé szorulván hódolással aligha soká késkedendek.

London, sept. 20. Preston városában a napokban saját nemű személytévésztés történt. Egy ottani kereskedőtől 1900 font sterling értékű bankjegyekkel tölt tárcáját ellopták. Egy legújabb divatszert öltözött fiatal ember, ki sok bankjegyet mutogatott, megfelelővén némileg a kijegyzett tolvaj személyleírásának, elfogatott 's a csöcselék nép vad ordítózásai közt vezetett szinte igen csinos öltözött kísérelőjével az őrhelyre. E két személy pedig nem volt más, mint Károly, braunschweigi exherceg, 's kísérelője, ki magát „baró” Andlaunak nevezi. Ők természetesen mingyárt szabadon bocsátattak, 's a prestoni mayor töredelmessége határtalan volt e tévésztés miatt, melly az angol királyháza egy rokonával történt. Károly hg legott elfogatásakor kijelenté, hogy ő a braunschweigi hg., de a rendőrségiek úgy vélekedtek, hogy ezt akárki is mondhatja. — Azonban a hg. későbbi lapokban ez egész esetet pusztá koholmányának nyilatkozatja, 's az azt közhírettét lapot perbe akarja idézni.

Manchesterben folyvást mutatkoznak forrongás jelei. Lyon nevű munkás, kit a sept. 15kei zavargásokban Morris úr, a megtámadott gyár tulajdonosa, lövéssel megsebesített, meghalt, 's ez újra dühre ingerlé a lázadókat. Ennek következtében sept. 19én gyűlést tartottak, mellyben elhatározták: vissza nem térni addig a munkára, míg a bér fel nem lesz emelve. Egy ezen tárgyat okkaltámagató emlékiratot Sir

Grahamhoz akarnak küldeni. Manchester vidékén is sok malom nyugszik még, — de Stockportban valamennyi dolgozik.

A „Great Western” gőzhajó társaság óriási gőzhajót épített most Bristolban, melly nemesak minden gőzöst, de egyáltalán minden hajót is nagyságra felülmuland. Hosszúsága lesz 324 láb, (tehát 100 lábbal hosszab a leghosszabb angol sorhajónál) szélessége 51, mélysége 32 láb; súlytartalma 3200 tonnát teend, úgy hogy a mozonyaira szánt téren kívül megférend benne 1000 tonna szén, 's 1200 tonna árú. A három felső fődözetet 's a hajószobákat kivéve az egész hajó vasból készüend, miből 1400 tonna fog rá fordítatni. Ezen óriási hajó 4 mozgonnyal fog bírni, (eddigelé két mozgony a legtöbb) mindegyik 250 ló erejű lesz, gőzkatlana pedig három, mindegyik 200 tonna vízre. Neve „The great Britain” (Nagybritannia) lesz, — mi célra fog fordítatni, nem tudatik.

Franciaország. Páris, sept. 21. A megyei gyűléseken több helyen indítványba hozott, hogy a kutyákra adó vettessék, mellyeknek száma egész Franciaországban mintegy két millióra tétetik. — A hadminiszter Delarne ezredest külön ügyben Algirba küldé, és szabad szállítást engedett olly személyeknek, kik gyarmatosokul oda szándékoznak. — Míg a répa-és nádcukor adóztatása feletti törvényviták végtelenre nyúlnak, azalatt a francia gyarmatosok helyzete mondhatlanul elsilányul. A guyanai gyarmat-tanács a királyhoz intézett felirását „a kétségbeesés fájdalmas és utolsó kifejezésének” nevezi, 's bizik a király pártatlan igazságába, melly intézkedni fog, nehogy kormányát azon öröklő szemrevetés illesse, miszerint a gyarmat elbukását bevégezte. Guadeloupe tanácsa szint illy értelemben de még keserűbben nyilatkozik, 's így végzi: „vagy hasznosok Franciaországra nézve a gyarmatok, vagy nem; ha igen, úgy helyezze vissza Franciaország a gyarmati egyezkedést egész terjedelmében, 's adjameg régi jölétüket; ha nem, hagyjon fel velők végkép Franciaország.” Ezen panaszos segélykiáltások egészen kikerülék a párisi sajtó figyelmét, de annál élenkebben foglalkozik ez a mézgakereskedéssel, mert az egyedárusági kérdést, 's Anglia iránt némi feltékeny viszonyokat, sőt talán párisi részvényes érdekeket illet; de a tengeri helyeken vizsgálgra találtak a panaszkok, 's a Sémaphore Marseille, Bordeaux, Havre és Nantes nevében szót emelve egyenesen megmondja a kormányval: távol gyarmatok nélkül nincsen tengeri hatalom, sem tengeri kereskedés, sem túlsúly a középtengeren, 's csak Spanyolország bomlásához hasonló sors remélhető. — Néhai Orleans hg. utóbbi években igen jó és részletes stratégiai külön térképeket vétetett fel mindkét rajnaparttól, 's határos országairól, valamint minden németföldi vasutáról, mellyek hihetőleg egykor alapjául valának szolgálendók az országlása alatti hadi eseményeknek. Ezen térképek most a király parancsára a főtábornokságnak adattak át. — Humboldt Sándor négy hónapig lesz Párisban, földtani nagy munkájának kiadását intézendő. — Mondják, hogy Joinville hg. a braziliai császár nővérét veendő nőül, sőt hogy Belle Poule fregátón arájának már is elibe menend.

Páris, sept. 22. Orleans hgnő megkérte sógorát Nemours hget Strassburgban mulatása alatt, hogy az ott fenálló jótékony intézetek lajstromát magának adassa, 's a város szegényeit sajtát és fia nevében 2000 frankban részesíté; ezt a Moniteur a l'Alsace szerint illy szavakkal jelenti: „A párisi gróf feleséges anyja most azzal vigasztalhatja magát, hogy a jul. 13ai boldogtalan esemény azon kötelekeket, mellyek Alsatzia lakosait személyéhez 's a kir. családhoz kötötték, még tartósak és feloldhatlanabbakká tévé.”

Párisban óriási kocsik készül a leghíresebb díszítményezőknél, melly Bolivar tetemeinek Limából Caracasba áttételekor fog használtatni gászkocsikul. Fővónásaiban az ünnepélyes szertartás Napoleon eltakarítása szerint fog intéztetni. Diadaliv is fog felállítatni, mellyen vésményekben elő lesznek adva a hős győzelmei, mellyeket a szabadsági harcban kivított. A homlokzaton jelleme lesz személyesítve: kitartóság, és vitézség; — a más oldalon pedig jelképvite a szabadság és törvény.

Bugeand tábornok Algirt illető könyvét nem csak a J. des Débats, hanem a National és Commerce is fontos és hasznos olvasmányának vallja. Azonban túlzottnak találják a 80,000 főnyi sereget, mellyet ő a hódítás tökéletes bevégezése 's megállapítására kíván. A katonai gyarmatosítás esz-

méjétől nem irtózik ugyan egészen; de kérdezi, mi nő telkeket fognak adni a települőknek? Megfosztandják e rövid úton az arabokat telkeiktől, vagy megvásárlandják azokat tőlük? Ez könnyebben vala eszközölhető, míg a bennszülöttek futottak a francia fegyverek elől, de miután bizalommal jöttek vissza, 's francia ótalom alá ajánlottak, már ezt nem tehetni. A Commerce harcra a katonai kormányzás ellen; — nem kívánja ugyan a foglalás szilárdítása előtt a hadsereget kevesbített, de emlékeztet hozzá, hogy Napoleon 30,000 emberrel Egyiptust meghódította, 's hogy a török kormány, mely semmivel sem volt kedvezőbb a francziánál, 8000 katonával Algírban fentartotta hatalmát.

Páris, sept. 23. A Moniteur Algérien sept. 15-éről jelenti, hogy Uled Nayl nagy törzs a pusztában meghódolt, lakhelyei Titteri tartomány déli részében vannak, egészen Leghout felé terjednek, tehát jóval kívül esnek a deyk urasági határain. E törzs 30 lovag kíséretében küldte Algírba minden főnökeit, hogy így az Emir uralkodásától annak rende szerint elszakaszkodjanak. Élelmészeti vásárlásait az algiri piacokon akarják tenni, 's az ez iránti engedelmért ígérték szintazon járandóságokat fizetni, miket az Emirnek adtak. Bugeand a medeahi vásárokat hirta meg őket, 's e végre a péntek tüzetett ki hetenkint.

A hírlapok végre azon végtételt sűték ki vitátaikkal, hogy Ashburton lord küldetésének eredménye szót sem érdemel, 's a capvidéki kikötözött paraszttal keletkezett viszályokban új zavart látnak az angolok számára. A J. des Débats ugyan legtartózkodóbb e tekintetben, de még is hatalmas erisist emleget, mely jelenleg Anglia véghetetlen gyarmatbirodalmát reugeti, sőt lehetségesnek mondja, hogy erőteljes ellenintézkedések nélkül a Cap tartományban háború támadand, mely talán hasonló eredményre vezetethet ahoz, mellynek következtében az egyesült státusok az anyaországtól elszakaszkodtak. — Érdekes volna hallani, mint nyilatkozik ezen francia udvari organum az iránt, hogy a boerek a belga király felsősége alá ajánlák gyarmatjokat, de ez iránt bőlesen hallgat, 's még csak gyamitást sem hoz fel. Előre látható, hogy a hollandiak meg nem fognak szűnni egykori honosaikat titkon segíyezni, de a kormány nem igen fog mellettök nyiltan föllépni. Az angolok pedig nem türendik, hogy oly közel hozzájök független gyarmat alakuljon.

Orosz- és Lengyelország. A lengyel határokról sept. 21-én. Varsói tudósítások szerint, october első felében a császár e fővárost meglátogatandja. A varsóiak sok szép reményt kapesolnak e látogatáshoz, mellyek — legalább mind — valósulni nem fognak. Nem híhető különösen, hogy a császár

a lengyel nemzetiség ügyét pártfogásába vegye. Katonai tekintetben azonban lehet, hogy némi kedvezést nyerendek.

Brazília. Rio Janeiro, jul. 19. A Minasban történt lázadás alkalmával a császár proclamatiot bocsátott ki, mellyből világosan kitészik a kormány határozott szilárdsága. A rendszabályokban sokkal több erő észrevehető, mióta a statustanács áll az ügyek élén, mellynek tulajdonképeni vezére Bernardo Pereira de Vasconcellos tanácsnok. Ezen férfiú többet tesz Brazíliára mint Pombal Portugallia-ára nézve. Már is igen megnyugtató hírek érkeztek Minasból, hova a lázadás kezdete után azonnal 200 lovag indult, melly sereghez útközben 1500 nemzet-örségi egyén csatlakozott. Így sikerült Barbacenában, a lázadás központjában, a esendet helyre állítani.

Törökország. Konstantinápolyi újabb hírek oda módosítják Mehemed Alinak nagyvezérré kinevezetéséről közölt tudósításunkat: hogy ő illy czímmel díszesített, de valóságos nagyvezér Rauf pasa marad. — Az északi tartományokba folyvást katonaságot küldenek.

Szerkesztő: Szenvey József.

HIVATALOS JELENTÉSEK.

Csödök.

35092. Fejér vármegye törvényszéke jelentése következében kihirdetés végett megíratik, hogy Perkáti Farkas vérség hitelezőinek csődületére folyó évi december 15-ő napja határidőül tüzetett ki, 's tömeggondnokká Véghelius Sigmund főszalgabíró, perügyelővé pedig Nagy Sándor tisztí alügyész nevezetett. Költ sz. Mihály hó 20án 1842. 1-3

35099. Kébszerzte kihirdetés végett ezennel megíratik, hogy Pest városa tanácsa Adler Jakab és Anna hités társak ellen csődületet rendelvén, a hitelezők megjelenésére f. é. november 28dik napját határidőül tüzte ki, perügyelővé Abraham Sándor hités-ügyvédet nevezvén. Költ sz. Mihály hó 20án 1842. 1-3

34715. Soprony vármegye törvényszéke K. r. sz. János értékekben hanyalott okkai jobbágy, jelenleg rusti lakos ellen csődületet rendelvén, az illeto hitelezők megjelenésére f. é. october 28dik napját határidőül tüzte

ki, ideigleni tömeggondnoknak Bachich Pál, perügyelőnek pedig Fürst Károly hitésügyvédet nevezvén. Költ sz. Mihály hó 20dik napján 1842. 3-3

34736. Győr városa tanácsa Schinkó János ottani polgár, 's értékében megbukott fűszeres kalmár ellen csődületet rendelvén, az illeto hitelezők megjelenésére f. é. october 20kát határidőül tüzte ki, 's tömeggondnokká Tomencsek Ferencz és Beke August tanácsnokokat, perügyelőnek pedig Gulik János tisztí főügyészt nevezte. Költ sz. Mihály hó 20án 1842. 3-3

34710. Pozsony vármegye jelentése szerint, Lúpscher Károly nyugalmazott főhadnagy ellen ott csődületi per rendeltetvén, 's annak felvételére folyó évi november 21k napja határozatvén, tömeggondnoknak Troyer József, perügyelőnek pedig Szülő György alügyész nevezetett. Költ sz. Mihály hó 20án 1842. 3-3

34714. Esztergannegye törvényszéke néhai Rentz Márton Sz.-György mezővárosi iskolameser tömög-

ellen csődper határozván, 's megjelenési határidőül f. évi october 17két tüzven ki, egyszersmind ideigleni tömeggondnoknak Gera Antal, perügyelővé pedig Hamar Pál aljegyzőt nevezte. Költ sz. Mihály hó 20. 1842. 3-3

34716. Trecseny városa tanácsa jelentése szerint, Malecz Dániel ottani polgár hitelezőinek csődületére f. é. october 21ke határidőül kitézve, tömeggondnokká Kamin József, perügyelővé pedig Bakos J. tisztí alügyvéd nevezetett. Költ sz. Mihály hó 20. 1842. 3-3

34563. Temesvár városa tanácsának felírása szerint, Laubender Kristóf és Gruits Mihály ottani lakosok hitelezői csődületének hatánapja 1842k évi october 29ére tüzetett ki, 's Laubender Kristóf részére tömeggondnokká Veigl József aljegyző, 's perügyelővé Petrovits Pál alügyész; — Gruits Mihály részére pedig tömeggondnokká Veigl József aljegyző, 's perügyelővé Nedelykovits Péter alügyész nevezettek. Költ sz. Mihály hó 20án 1842. 3-3

Kilian's társánál Pesten
a váci-utczában Parkfrieder-házban és Pozsonyban Wigand, Eperjesen Benzur, Debreczenben Telegi és Csáthy, Kolozsvárti Bara és Tilsch-nél megjelennek:

Kisfaludy Károly minden munkái.

Hat kötetben.

A költő számos kiadatlan dolgozataival, élete leírásával 's jegyzetekkel bővített, aczél-és fametszetekkel díszesített *negyedik pompás kiadás.*

Előfizetés 3 fr. e.p. Aláírás utján minden kötet 1 fr. e.p. hatodikánk ára előre tétetik le. 2-2

Emich Gusztáv

magyar és külföldi könyvkereskedésében
Pesten uri-és kigyóntca szegletén, a es k. postahivatal áttellenében.

Cosmorama

haladás és párt tekintetében
írta A. N. Z.

Tartalom:

- I. Felébrülésünk, 's haladásunk kezdete.
- II. Jelen viszonyaink.
- III. A haladást elősegítő eszközök megváltása. Magyar nyelv. Engedmény. Nemzeti jellem.
- IV. A haladást gátló akadályok; — Pártok és pártoskodás. Az ára esinos boritékba füze 1 fr. pengő pénz.

Csődület-jelentés.

A nagyiméltóság magyar kir. udvari Kincstárnak 1842dik évben július 21k napján 25332dik szám alatt költ kegyes intézménye következében, az ujonan alapított 's közvetlen az országos kir. építési főigazgatóságnak alárendelt észeki kir. építész-segéd hivatal betöltése végett; mellyhez a mohácsi, pécsi, észeki, zimonyi, ujvidéki, brodi só- és harminczad hivataloknál'sat, előforduló építési foglalatosságok tartoznak 's mellyel a kassai kincstári építész-segéd jövedelmei mértéke szerint 400 fr. évi fizetés, 60 fr. lak., vagy írószobabér, és 40 fr. p.p. rajz és írószerdj van öszvekapcsolva; a csődület hatánapja f. 1842 évben november végeig ezennel jelentetik

Ezen hivatal elnyeréseért folyamodóknak köteleességül tétetik: a böleselkedési, és tudakossági pályarendes végezetét, ugy a vizmü — nemkülömben polgári — utak és hidak építésében eszmeletü és gyakorlati jártosságokat, valamint eddig tett szolgálatajokat, 's az országban divatozó nyelveknek tökéletes ismertetét hitelesen hebizonyítványokkal el áttott folyamodásokat, az országos kir. építési főigazgatóságnak a fönt kifejezett hatánapig annálkább benyújtani; minthogy később érkező, vagy a szükséges bizonyítványok nélkül benyújtott kérelmek, tekintetben nem fognak vétetni.

Az országos k. építési főigazgatóság által. Budán sept. 29. 1842. 1-3

Csöd, sebészti állomásra.

Nemes Nógrádmegyében a füléki sebészti állomás megürülvén, arra nézve csöd nyitattik; — az azt elnyerni kívánók, kik a jelenkor igényeinek kiművelt tehetségeiknél fogva megfelelhetnek, a megkívántató bizonyítványokkal ellátott jelentéseiknek az alábbirott-nál folyó évi november 26dik napjáig leendő beadására figyelmeztetnek. — A hg Coburg, gr. Czebrin és gróf Berthold uraságok által ajánlott jutalom, itt, mint mellékes, ki nem tétetik; évi állandó fizetés 200 pengő fr. és szállásbér. Költ Csésén sept. 30kán 1842k évben. Frater Pál, Nógrádmegye első alispánja. 1-3

Haszonbérlet.

Misza m. városban tek. Tolna vármegyében:
1. Vendégfogadó kocsmajoggal.
2. Vásárkori bor és pálinkamérés.
3. Olajmalom.
4. Pálinkaház.
5. Göböl istálló.
6. Több lakház boltokkal 's istállókkal.

Jövő sz. György naptól 3 évre f. october 24én délután 3 órakor az uradalmi számtartói laknál árverés utján 5 szántóli bánatpénz letétele mellett haszonbérbe fogvannak egyenkint vagy együtt is a 1-2 a szükség esetében még többnek is

Bírói árverés.

Tek. Zemplénmegye Tolna városában özv. Czuczor Mihályné Sárkány Charitas hitelező részére bíróilag lefoglalt — egy tágas udvarból, több lakszobákból és gazdasági épületekből álló lakház a piacon, néhány darab szabad szántóföldekkel, kaszállóval és szőlőkkel együtt folyó 1842k évi october 17én a helyszínen bírói árverés utján el fognak adatni. Költ Tallyan sept. 26án 1842. Szabó Gábor, tek. Zemplénmegye főszalgabírája, mint végrehajtó bíró. 1-3

Új vásárok.

Misza m. városban ns Tolna vgyében évenkint 4, két nap tartó, első napon barom, másodikon ruhavásárok fognak mindíg azon hét hétfő és kedd napjain tartatni, mellyhe januar 8, april 13, august 12, october 24k napjai esnek, és ha ezen hatánapok ünneppapra esnek, akkor a nyomban következő hét hétfő és kedd napjain. Az első vásár f. e. october 24 és 25kén lesz helypénz fizetés nélkül. 1-2

Bírói árverési hirdetmény.

Ns Pestmegyében keblezett Káva helység határában az ugynevezett Nagy-Hársas alatti dűlőben Mester-árverés utján 5 szántóli bánatpénz letétele mellett haszonbérbe fogvannak egyenkint vagy együtt is a 1-2 a szükség esetében még többnek is

Most jelent meg **Landes József** özevgye könyvkereskedésében Pozsonyban és **Pesten Eggenberger J. és fiánál megszerezhető:**

Magyar Chrestomathia,

vagy jeles magyar írók némelly válogatott darabjai. Nyelvyakorlásra és szavalásra az ifjuság számára öszveszedte

Németh Sándor

pozs. ev. lyc. magyar nyelvtan és literatura professora.

Sr. lagyan kötve 36 pengő kr. 2-6

közárvereseni eladására folyó évi october 25k napja tüzetett ki hatánapul, Minek következtében a venni szándékozók fenemlített napra reggeli 9 órára Káva helységében illendően meghivatnak. Költ Pesten, september 25dikén 1842. Zlinszky János t. Pest vnyge főszbirája mint végrehajtó bíró. 2-3

Kamarai hutmányos hivatal.

A kobolopojáni kam. hutmányos hivatal, mellyhez 200 forint évdj, 16 fr. rétpénz, 80 font só, 40l tűzifa, 52ft fagygyú, 18p.m. zab, készszállás van kapcsolva, megürült. Budán sept. 18. 1842. 2-2

Csődület.

A hrádeki kamarai leánytanító-nő hivatala, mellyhez 350 pgó fr. évi fizetés, éskiszabott mennyiségű tűzi fa járulvány, szabadszállás, és kert-faszállat van kapcsolva, megürülvén; az ezen hivatalra folyamodni szándékló nözemények ezennel felszólittatnak: miszerint folyamodásaikat a szükséges, és megkívántató tulajdonokról, 's jelenen a magyar, német, és tót nyelvbeni, nemkülömben a női kézi munkákban jártasságukról bizonyítványokkal ellátva, folyó évi october 15k napjáig, a hrádeki kamarai praefectusi tisztségnek bérmentesen átküldeni igyekezzenek. Budán september 14én 1842. 3-3